

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 15 21 09 04 022 4

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PK Shaykh 'Abd al-Rahim
6549 Anfas-i Rahimiyah
S53Z53
1915

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُ إِلَهُ الْمُرْتَبِّينَ وَهُوَ الْغَنِيُّ

الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ لَهُ دَرِينِ زِيَانِ فَضِيلِ اقْتِرَانِ رِسَالَةِ الْعَجِيبِ فِي مَقَالَةِ الْغَيْبِ خَرْنِ السَّرِّ الرَّائِبِ اعْنِي
الْفَاسِ رَحِيمِيَه

یعنی مکتوبات حضرت

شاه عبد الرحیم صاحب
والدہ اجداد حقیقت آگاہ حضرت مولانا شاہ ولی اللہ محدث دہلوی صاحب جناب ابوبکر علیہ السلام

مَطْبَعُ مَجْتَبَا وَرَعْمَطْبُوعِ
مَطْبَعُ مَجْتَبَا وَرَعْمَطْبُوعِ

۱۳۳۳
۱۹۱۵

PK

6549

553 253

1915

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا اَنَّهٗ هَدَانَا لَهٗ ۚ وَتَقَرُّنَا اِلَى مَعَارِجِ النَّبِيِّ الْقَوْنِمِ ۚ
 وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی رَسُوْلِهِ صَاحِبِ الْخَلْقِ الْعَظِيْمِ ۚ وَاللهُ وَاَصْحَابُهٗ الْمُهَدَّاةُ اِلَى
 النَّعِيْمِ الْمَقِيْمِ ۚ **اما بعد** سے گوید بندہ ضعیف و نحیف راجی اس لئے رحمتہ اللہ علیہ اللہ غفر اللہ لہ
 ولآبائہ العظام و آسمن الیہ ولو انہیہ الکرام کہ مسودات مکتوباتی را کہ حضرت معارف دستگاہ حقائق انتہا
 مجمع کمالات ظاہری و باطنی منبع مکارم حسنات صوری و معنوی زبده مفسرین و قدوہ محبتین جناب والدی
 حضرت شاہ عبد الرحیم صاحب تدارک ظلال اجلالہ علی رؤس المسترشدين فی المیدین کہ بنام بعضہ مریدان
 خوش اعتقاد و خلفاء کمال ارشاد و رزقہ کلک معنی سلک میفرمودند فرہم می آوردم و از مطالعہ آن مخزن
 حقائق و معارف سعادت می اندوختم چون نظریف اثر حضرت ایشان بر آن اوراق کہ بہرست این کہین مستفیدان
 و کثیرین تسعدان بودند افتاد فرمودند کہ سلسلہ ال اللہیہ ہمارا مرتب باید ساخت و بتالیف آن باید پرداخت
 تا ناندہ آن تم و باقی باشد پس انشا اللہ العالی این فوائد را ترتیب دادہ بانفاس رحیمیہ سوم گردانید
 واللہ الموفق للترتیب علیہ توکلت و الیہ انیب ۚ قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لا یرحم
 اللہ من لا یرحم الناس ۚ ترجمہ رحمت نیکنندہ ای تعالیٰ بر رحمت خاصہ کل خود کسے را کہ رحمت نیکنندہ بیان

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الراحمون يرحمهم الرحمن ارحموا من في الارض يحكم
 من في السماء ثم رحمة رحمت وشفقت کندگان بر خلق را رحمت میکند رحمان جمل شانہ رحم کنید کسی را که در زمین
 است از آدمیان از نیکان و بدان و رحمت بر بدان آنست که ایشان از بدی بازدارید یا رحمت کنید بر هر که قابل
 رحمت است کند شمارا کسی که در آسمان است ملک قدرت و سستی و تخصیص آسمان بکسبت کمال وسعت و مسلو
 ارتفاع است یا مردمان که اند و رحمت کردن ایشان دعا و استغفار و طلب رحمت است از جناب حضرت عزت بر آن
 رحم کندگان تا امر و حفظ ایشان است از موفیات از شیاطین جن و انس لای طالب قرب مولی او تا ممد سعادت
 دنیا و عقبی شفقت بر عباد حق و رحمت بر خلق قادر مطلق خاصه حضرت خداست و صنعتی است از صفات کامله انبیا
 و اولیا پس جد و جهد کن تا بر هر نیک بد چون آفتاب بتاب و بر سو خلاق خلق صبر کن از رحمت و شفقت بر ایشان
 روی ستاب کلماتی چند از اخلاق انبیا مترجم بلند او اوصاف اولیا از جنبه از گوش جان پاکش از گوش آب کسینو
 شاید که به تخصیص تحقیق بدرقه توفیق از مضمین تقلید بدرقه تحقیق برسی بحکم الدال علی الخیر کف اعلی این درویش
 دلریش قلیل البضاعة عظیم البضاعة داخلین گروه باشکوه گردد و الله الموفق -

و نیز است که عالم غیب ممکن بے ریختاب است تطاب از جناب قدس آب نعیمی علی نبینا و علینا الصلاوة والسلام در رسید
 که لای عیسی اگر خواهی که از حق خاصان اقرب قبران باباشی بر تو باد که چاره دار لازم کنی - باش شفق بر خلاق ما همچو آفتاب
 عالم که بر هر نیک بد بتابد نه از تابش نیک ویر افتخار و نه از تابش بد و پیرا چون ترا منظور حسن است بانیک و بد
 خلق چکار شعری را بدی سهل باشد جز آن اگر مروی حسن الی من اسباب و باش حلیم و نافع همچو آب که
 سے رود آنجا که می برسد اگر چه ویرا بریزند و بریزند و حیات بخش حیوانات و نباتات است و مظهر لوت نجاسات مکرهات
 زمین الماء کل شیء حی و باش همچو زمین که مردم بران گناہان میکنند و او فرو نمیرود و قاذورات را بر سر می افکنند
 و او بر شیرین می دهد تو نیز بر اشارات حسن معامل کن - و باش متواضع همچو بوم دم سر فلند و شب زنده دارد -
 در خبر است که موسی بن عمران علیه الصلاوة والسلام من الرحمن بدرگاہ حضرت آله قاضی الحاجات سناجات کرد که
 بار عصاے از چه شایان رسالت و مکالمت خود گردانیدی حضرت عرشانه و اعظم برانہ فرمود که لای موسی
 یا دکن آن روز که گو سفندان شعیب پیغمبر سے چرانیدی گو سفند سے برسی نہ ہم بسیار روید و ترا ہم بسیار و انید
 بعد از شفقت بسیار و محنت بشمار آن را گرفتی خواستی کہ بعضا بنی پس تو مرایا کردی و عصا از دست پینداختی
 هر دو سر و آن گرفتی و بر هر دو چشم آن بوسه دادی و گفتی لای حبیب من نفس خود را در بخانیدی و مرا هم ایلا دادی

باید

باید

و دیار بروش خود انداختہ بجایش آوردی پس بدان رحمت و شفقت کہ بر خلقت من کردی مرتبہ رسالت و مکتبہ
 مکالمت بتوعطا کردیم۔ در خبر ست کہ پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ خیر الناس من ینفع الناس
 یعنی بہترین مردم کسی است کہ نفع رساند بمردم و فرمود علیہ السلام۔ من کان فی حاجۃ اخیه کان اللہ
 فی حاجتہ ہر کہ باشد ساعتی در روان کرن حاجت برادر مسلمان۔ بیبا شد حق تعالی در روان کردن حاجت
 آن ساعتی ہم در دنیا و ہم در آخرت۔ پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ دوزخ بودند یکے صالحہ نیک کار
 و دوم صالحہ بدکار زن صالحہ گریہ را در خانہ بستہ جائے رفت آن گریہ بیچ چیز خوردن نیافت از غلبہ
 اگر سنگی ہما بخامرد و آن زن بدکار در صحرا بوقت گریا از راه بر سر چاہے رسید سگے را دید کہ از غایت
 تشنگی زبان از دہان بر آوردہ گرد چاہے گریہ دید۔ و نہما کہ بر سنگها بود می لیسید آن زن را رحمت
 و شفقت غالب آمد و لو در چاہ انداخت رسن را کوتاہ یافت سوئے سر خود برید و ناقصہ بجائے سن ساخت
 آب بر آورد و بسگ داد بادشاہ بے نیاز و حضرت بے نیاز فرمود کہ آن بد کردار را بے شفقتی کہ بر سگ تشنہ
 کرد در بہشت بجائے آن زن نیک کار کردیم و زن نیک کار را در دوزخ بجائے زن بد کردار آوردیم۔

آے برادر این حدیث غریب و قصہ عجیب عبرت در عبرت می آید و حیرت در حیرت می افزاید کہ فعال آن
 بادشاہ بر حق و قادر مطلق معلل و معارض نیست و جزا و سزا بر او بطیب و اولہ و اعوان نہ خلقت الخلق
 بِالْحَنۃِ وَلَا اِبَالٰی وَخَلَقْتُ لِلنَّارِ وَلَا اِبَالٰی۔ یعنی پیدا کردم گردے را در بہشت بے سابقہ عمل
 من پاک ندارم از کسی آنجا دہا کباب میگردند و جگر با پر آب ہوش مد ہوش و عقل خراب و جانہا در اضطراب
 لَا يُسۡئَلُ عَمَّا یَفۡعَلُ وَهُمْ يُسۡئَلُونَ۔ شعر کس را پرسد کہ باز پرسد ز کلال۔ کہ بہر چه می سازی چون میکنی
 آخرین دارنار گذاشتی است و بدار بقا و جزا پیوستنی است پیراہن نفسانیت و تشبہ و تاخیر نہ را صد چا
 کن و دستار و کلاہ تکبر و تجبر و تمہت و نخوت را از سر سفلیں و از سر خود تو دہ خاک اعتماد از خود کردار برداری۔
 و نظر بر فضل و کرم غفار بگماری۔ تا توانی راحتہ بدما و شفقتہ در رحمتہ سخلق خدا برسان و خدا را از ہستی مہووم و صفات
 سببات بران۔ آے طالب مولانا بگر کہ از راحت رسانیدن حیوانے جنمی را جنتی کرد و اگر از راحت
 رسانیدن انسان حضرت رحمان ترا بقدر جہال با کمال خویش رساند و سعید ابدی گرداند بعبید نیست و از اذیتہ
 حیوانے بہشتی دوزخی گشت از اذیت ولی کہ حرم انوار حق تعالی و محل اسرار جلی و علی است با عقل سافلین۔
 او فتد چه دور است اعاننا اللہ من ذلک و اللہ در قائلہ۔ ایجا فنون شیخ نیر و بہ نیم خس۔

دل را بدست آریہمین مشرب است و بس بہ معنی بیت آنست کہ نزد تفسیرین کہ حسنات الابرار سیئات
المقبرین است فنون شیخ حقیقی کہ کشف و کرامت و طی و طیران و تصرف بر آسمان و غیر ہاست مقدار نیم خس
نیز زد و دل بدست آوردن است کہ دل سلیم از غیر حق و صفات ذمیمہ است حاصل گردان و بہ دے سلیم
کہ گنجینہ اسرار خداست و خزینہ انوار مولے است راحتے برسان کہ مشرب مقربان و مذہب عاشقان
ہمین است نہ آنکہ متمنا بہ دل را بجا آوردن گو کہ تمنا در قتل و زردی و خمر خوردن باشد خوش گفت آنکہ گفت
رباعی دورا خدا و کعبہ آمد منزل - بچکانہ کعبہ است و یکخانہ دل - تا بتوانی زیارت دہا کن - کافزون ہزار کعبہ آمد یک دل -
در خبر است کہ پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم پاپیر زہامی گفت ہر حاجتی کہ در بدن بگوئید من حاجت شمارا روا
گردانم - در خبر است کہ دختر زنی آمد و گفت یا رسول اللہ ما درین باتو حاجتے دار و ترا می طلبد فرمود کہ بہر کوچہ
کہ مرا بخوابی بہر پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ حق سبحانہ تعالی را ہزار رحمت و شفقت است یک جنم و رحمت
و رحمانہ خلقت حیوانات و جن و پری و جبری و تبری نہادہ کہ با او مادہ با چہ ہا را شیر میدہند و دانہ میخورانند و تربیت
میکند و حیوان صاحب سم خود را از بچہ معلق میدارد کہ ایند بچہ نرسد - و نہ صد و نو دوز و رحمت حق تعالی
برائے عاصیان امت من نگاہ داشتہ است تا بان رحمت ارحم الراحمین و اکرم الاکرمین گنہگار ان است را ہنواز
و بے واسطہ و گیرے کار ایشان را سازد - پس اے طالب حق جبکم تخلقوا باخلاق اللہ بجد و جہد تمام
بخلق باین اخلاق خلق علیہ انصاف باین صفت سنیتہ باید کرد تا بحضرت مولے و سبدا اعلیٰ اجل و علی مناسبت
و مشابہت حاصل گردد و بہ نجات ابدی و سعادت سرمدی واصل شود - در کتب اخلاق آمدہ کہ شخصی بود کہ ہمیشہ
قوت خود را از شکار کرے و معیشت روزگار خود را بہ ہمین جیلہ بسر برے روزی بشکار رفت آہورا با چہ دید
اسپ را عقب آہو و بچہ اش بدوانید آہو قوی برد و دید و بچہ ضعیف مقید بقیدے گردید آن بچہ را دست و پا
بستہ بر فتر اک زمین بستہ می برد ناگاہ آہو رسیدہ از غلبہ محبت بچہ خود و دیدہ بادل بریان و چشم گریان نزد آن
شخص آمد و از غایت محبت از ضرب و سیاست خود نہ ترسید محبت آہو بادل شکاری اثر کرد بچہ را از قید
برہانید و راحت بدل آہو رسانید آہو بزبان بیزبانی بدگاہ حضرت الہ استعدا و جن آن شکاری کردنی انور
سحاب شد ہاتف از عالم غیب و از پرزہ لاریب آواز داد کہ اے راحت رسانندہ دل خلق مرا برکت این رحمت
رسانیدن ترا مرتبہ سلطنت دادیم در اندک زمانہ آن مرو بادشاہ گشت آئے درویش از راحت رسانیدن
حیوانے بدرجہ سلطنت و نبوی رسید از راحت رسانیدن انسانے اگر بدرجہ سلطنت انزوی قرب

حضرت محمد مصطفیٰ برسی عجیب و بعید نیست۔ تروی مست کہ در وقت خلافت حضرت ابو بکر صدیقؓ فرما کرے کہ ابو بکر صدیقؓ
از کار ماندہ از ضعف در گوشہ افتاد و هیچ کس نہ داشت کہ خدمت سے کند و زحمت سے کشد امیر المؤمنین
حضرت عمر رضی اللہ عنہ ہر شبہ در کلبہ او بیادے جا رہا بودے و آب آوردے و آتش کرے و ہر حاجت
کہ زال داشتے مہیتاے فرمواے۔ شبہ حضرت عمرؓ بر ہم قدم بیاد و در نزد زال رفت زال گفت تو کیستی
گفت عمرؓ۔ آمدہ ام تا حاجت ترا مہیا کنم زال گفت پیش از تو پیرے بیادہ و ہمہ مہیا کردہ رفت حضرت عمرؓ
باز گشت چند شب متواتر آمد و زال بہمان جواب گفت۔ حضرت عمرؓ در تعجب شد کہ آن پیر کہ خواہد بود
شبہ حضرت عمرؓ را مین کرد تا در یاد این پیر را چون نگاہ کرد ابو بکر بود رضی اللہ عنہ۔ پس عمر رضی اللہ عنہ گفت کہ
من حسد نکرده ام ترا سے ابو بکرؓ انچہ در یافتی سابق این خیر است۔ آوردہ اند کہ سلطان اولیاء را بنیاد بسطامی
رحمۃ اللہ علیہ در شہر ہمدان رفتہ بود آنجا رفتے شہرت بجہت تداوی تخم معصفر خریداران نختے بخورد و انچہ باقی ماند
در گوشہ دستار بستہ در شہر بسطام آمد چون در خانہ رسید آنرا کشاد میان آن تخم ما سورچہ یافت گفت این سورچہ
غریب است باز ہمدان برم۔ سفر کرد و از برائے یک سورچہ در شہر ہمدان آمد۔

در مقامات مذکور است کہ قبیلہ اویس و کعبہ صیفی مقتدرے اہل صفا ہادی طالبان راہ خدا محبوب رب الباب
قطب الاقطاب صاحب طریقہ علیہ حضرت خواجہ بہا الدین نقشبندی قدس سرہ مجذوبے صاحب نصرتے
ملاقات کرد و گفت اے خواجہ اگر خواہی کہ راہ باطن اتر تو کبشایم راہ خلق را از خس و خاشاک و نجاسات و ملوثات
پاک کن حضرت خواجہ با اشارت آن مجذوب محبوب تاملت ہفت سال علی سائر الاحوال کو چہا و باز با را
از نجاسات و ملوثات با بلغ و جوہ پاک سے ساخت بعد از مدت ہفت سال آن مجذوب مرغوب با خواجہ
ملاقات کرد و گفت اے خواجہ اگر قرب خدا میخواہی خدمت خلق بے تفرق کن یعنی صالح باشد یا طالح
فاسق شود یا فاجر انسان باشد خواہ حیوان و عویش باشد یا طیور ہمہ را خدمت اللہ میکن حضرت خواجہ
بمقتضائے امر مجذوب خدمت بجای آورد و روزے بیرون شہر بیت مادہ سگے در گور کہنہ بچہ ہادادہ بود سنگی
و گرسنگی بر آن مادہ سگے غلبہ کرد و شیر نہ داشت کہ بچہ با بخورد۔ مادہ سگ از راہ شفقت از بچہ ہادادہ نمیشد
و بچہ ہاشور و غوغا میکر دند حضرت خواجہ بفرست و کیاست دانست کہ مادہ سگ از سنگی و گرسنگی شیر نزارد
کہ بر بچہ ہادادہ حضرت خواجہ در شہر آمد و بر وکان حسن نا نوائی آمدہ گفت کہ این خر قمر بگیر و چند نان و کباب بدہ
حسن نا نوائی گفت اے درویش اگر گرسنہ ہر قدر کہ توانی بخورد اگر جائے تعشق داری چنانچہ کاروانان است

ہرگز نان مرا مبرتا من گنہگار گروم و تو آتم نہ شوی۔ حضرت خواجہ فرمود کہ ترا ہائے نان میدہم ترا بیان گفتگو چہ کار
 حسن گفت کہ من بہائے نمیگیرم را کمان میدہم۔ القصہ حضرت خواجہ آوند پرا آب و چندان و کباب گرفتہ
 بیرون شہر برد و حسن از راہ سورالظن و تجسس عقب خواجہ پنهان میرفت حضرت خواجہ آوند آب و نان
 و کباب پیش مادہ سگ نہاد و دو دست بستہ با ادب ایستادہ ماند مادہ سگ نان و آب بخورد و غلطان
 شد و دست و پائے بسوئے آسمان کرد بزبانے کہ داشت استدعا کرد حسن گفت کہ من چشم خود دیدم کہ
 انوار بیشمار از ہفت آسمان بہ عنایت حضرت رحمان بر حضرت خواجہ قطب زمین و زمان ریزان افشان بود
 و از عرش تا بہ فرش حضرت خواجہ را منکشف شد و من سر خود را بر قدم خواجہ نہادم و غدر سورالظن خود را
 خواستم و استدعا بیعت و ارادت کردم حضرت خواجہ فرمودند کہ چون ز نام ہدایت بدست من عنایت کنند
 اول از مریدان من تو باشی۔ مرویست کہ حضرت امیر المومنین علی کرم اللہ وجہہ بر اسے میرفت زیر پائے
 مبارک او مورچہ را پانما لی و ملائے حاصل شد بہ زبان نیاز بدرگاہ بے نیاز عزائمہ داد خواہ شد
 و از شدہ دردے نالید و ہر دو دستے مایید و مے گفت خداوند در تمام عمر خود یک نفس غفلت نکریدہ ام
 و یکدم عذاب مفارقت از ذکر تو نہ دیدہ ام مرا معذور دار کہ از در بی طاقت شدہ ام حق تعالی فرمود
 اے مورچہ روز باز خواست از علی حق ترا درخواست کنم باز بہ جناب قدس مآب عرض نیاز کرد کہ خداوند
 از علی خطا ز پائے برین افتاد نہ عمدا۔ امید دارم کہ خطائے علی را عطا فرمے آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم
 حضرت علی را در خواب فرمودند کہ اے علی چہ از زمین پا ہوش نہ نہادی اگر شفاعت آن مورچہ
 نبودے در مملکتے افتائے کارے نباید کرد کہ بعد از آن محتاج بعذر و شفاعت شوی۔

اے برادران اہل وفا و مخلصان با صفا قصہ عجیب کہ نصیب حصہ این غریب از گوش جان
 و از حسن ایقان بشنوید کہ روزے در کوچہ از کوچہ اے شہر اکبر آباد مے رقم در وقت غلبہ سرا
 از بارشس وافر گل و لاء متکاثر گشتہ سگ بچہ در ان گل و لاءے غرق شدہ و در ماندہ نالہائے
 و نعرہائے بسیار و فریادہائے بیشمار میکرد و در باب فریادہی او رحمتے و شفقتے سبذول داشتہ
 و عنقریب این واقعہ در بہان کوچہ با تعلق واضطراب در مشاہدہ زلف پر پیچ و تاب معشوقہ حقیقی و محبوب
 تحقیقی چنانچہ ارباب ذوق و مواجید و اصحاب شوق و توحید را مے باشد با حیرت و حیرانی و با تمام
 درد و سرگردانی اگر ہمراہ عشق رسیدہ و شراب محبت چشیدہ میدائے نہیں ستم ناگاہ از طرف دیگر کوچہ

سگے را دیدم کہ بہ طرف من سے آید در میان کو چہ گل لائے بسیار بود از خوف انتشار افتار ترسیدم کہ پارچہ
 نجس نشوند در رفتن مسامحت و مسابقت کردم چہ چند جہنم و دم سگبجائے کہ لائے بسیار بود برابر بن رسید
 و با من بزبان فصیح و کلام بلخ گفت کہ پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ حق جل و علیٰ سے فرماید ان اللہ حرم
 علیٰ نفسه الظلم یا عباد فلا تظالموا۔ یعنی حق سبحانہ تعالیٰ سے فرماید کہ اللہ تعالیٰ حرام کر ڈیلم
 بر ذات پاک خود پس لے بندگان من یا یکدیگر ظلم کنیں پس تو چہ اظلم و تعدی کردی کہ شارع عام برائے مرور
 تمام روزندگان است خواہ انسان باشد خواہ حیوان و مسابقت برین ظلم است در جو البتہ گفتم برائے خوف
 نجس شدن پارچہ قصہ مسابقت کردم طہارت جامعہ شرط جو از صلوات است۔ سگ مرا جواب داد اگر پارچہ
 نجس گشتے بستہ بارشستن پاک شدے و نجاست کبر و فخر را اگر از ہفت دریا بشوئی ہرگز پاک نشود۔
 اگر درویشے از راہ کبر برسگ فخر کند با و مصاحبت اہل حق را جائز نیست۔ پیش او بتواضع ایستادم و گفتم
 کہ اگر صورت از من کبر و نخوت ظاہر گشتہ اکہون حقیقتاً و معنای پیش تو ہزار عجز و شکست افتادہ ام۔ باز سگ
 ہن گفت کہ شیوہ اہل حق ایثار است نہ اختیار طرف خشک برائے خود داشته و طرف لائے برائے من
 گذاشتہ تصوف نہ آنست کہ تو کردہ۔ راہ اولیاء نہ آنست کہ تو سپردہ۔ ع شرمست با دہر از شرمست با و
 این فقیر ہزار شرمندگی و سرفہندگی بطرفے کہ لائے بود و خجسته و خضوع ایستادم و طرف خشک با سگ
 گذاشتم سگ باز ہنمی گفت کہ با عین تسل ضعیف و ادراک نحیف حق تعالیٰ اجلثانہ را نمی توان دریافت
 طالب کمال حق آنست کہ او را دل دانا باشد و او سطا آنست کہ او را چشم بینا باشد و ادنی آنست کہ او را
 گوش شنوا باشد اگر از تہا پہنچ کہ ام نباشد ویرا باید کہ طریقہ اہل را کہ عباد و زہاد و اتقیاء و صفیاء انداختیار کند
 و بطریق صوفیہ مقربین کہ لافرق بینی و بینہم در شان ایشان است و الفقراء ذاتہم فہو اللہ
 ایشان را شان است و تخلقوا با خلاق اللہ نشان است نہ در آید۔ العاقل تکفیدہ لا شاک
 و الجاہل لا تغنیہ العبادۃ۔ و ہو معکم کم رأیتما کنتم و نحن اقرب الیک من جبل الوریڈ۔
 وجود خود را با او و او را با خود باید دانست و او را دور نباید شمرد۔ و ظاہر معنی آیت شریف چنین است
 کہ خداوند تعالیٰ با شماست ہر جا کہ باشید و باز نزدیک تریم بسوئے انسان از رگ جانش۔ پس ناید دانست کہ
 بودن چیزے را با چیزے معیت خوانند و این بودن چیزے بچیزے یا بجز است یا بحقیقت پس کما ظاہر
 مذہب نیست کہ این بودن چیزے بچیزے بجز است نہ بحقیقت و گویند خدا تعالیٰ با ہر ذرات عالم است

نہ بذات بلکہ بعلم و بہر قدرت قادرست و مذہب عامۃ المتکلمین ہمچنین ست اما صوفیان بمعنی ظاہر قناعت نکلند
 حقیقت جزئی را طلب نہند و مذہب ایشان نیست کہ معیت حق تعالیٰ با جمیع ذرات کائنات بحقیقت ست
 اے او بذات خود با جمیع اشیائے کائنات نہ چون معیت ست کہ مسلمان گویند و مفہوم علمائے ظاہرست
 یعنی نہ چون معیت عرض ست باہم و نہ معیت جسم باہم ست و نہ معیت عرض با عرض ست نہ معیت عرض
 با جوہر بلکہ معیت ست خارج از معیات الربیہ و آیہ کریمہ **عَايَا كُوْنٍ مِنْ جَوْي ثَلَاثَةٍ اِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةَ
 اِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا اَدْنٰى مِنْ ذٰلِكَ وَلَا اَكْثَرُ اِلَّا هُوَ مَعَهُمْ اَيْنَمَا كَانُوْا** - یعنی نباشند ازین
 راز گویندہ باہم کہ س مگر کہ خدا ہے چہام ایشان ست و عالم ست باعمال و احوال اقوال آشکارا و نہائی و ذات
 بہمہ صفات و خطرات و کیفیات ظاہری و باطنی و نہ بیچ تن رازگو باشند مگر کہ ششم ایشان خداست و نہ کمتر باشد
 ازین عدد و تہمیشتر مگر کہ خداست با ایشان ہر جا کہ باشند در سبع سماوات یا در زوایا ہفت زمین مطویات و آیہ
 کریمہ **وَ اِذَا سَاَلْتَ عِبَادِيْ عَنِّيْ فَاِنِّيْ قَرِيْبٌ ط بَتَالِ مِيْحَانٍ وَ قَرَبٌ حَقِّ تَعَالٰى رَا اَزْ قَرَبٍ بِنْدَةِ نَجْوٍ وَ اَقْرَبُ مِيْدَانِ**
ع زین معیت دم مزین بنشین خموش + این معیت در نیاید عقل و ہوش - اے برادر اقرب مثلات
 قرب حق با وجودات قرب روح با جساد ست کہ روح از عالم امر ست نہ داخل بدن و نہ خارج و نہ متصل
 از دست و نہ منفصل از صفات جسم نہ است و از نقصان ملا بہت معر این ہمہ در جمیع اجزا بدن متفصرت
 اگر نہ ارسال با قالب ملا بہت داشته باشد بیچ خلل و نقصان در طہارت و صرافت کے راہ نیاید چچانکہ
 پیش از معیت قالب بود اکون صرافت و لطافت ست بیچ کثافتہ پیدا نکر ہمچین قرب حق را با خلق
 میدان کہ بیچ ذل امکانی بہ ترزہ قدس ات و جہی اثر نکر و فتبارک **اللہ احسن الخالقین** چون حقیقت
 معیت روح را با جسم شناختی ستر من عرف نفسه فقد عرف ربه در یافتی و طائفہ تانیہ را بہ حکم
فَلِكَشْفَانَا عَنْكَ غَطَاؤُكَ فَبَصُرَكَ الْيَوْمَ حُدَيْدٌ غَشَاوَهُ اَزْ بَصْرِ بَصِيْرَتِ اِيْشَانِ برداشته اند و در زمرہ
 نظائر کباب جمال ہمار ذات و کمال صمدیہ صفات داشته اند جمیع بظاہر کنونات مرآت جمال با کمال صفات
 متعالیات گشتہ و انوار آفتاب عالم تاب بر ہر ذرہ از ذرات موجودات یافتہ ہر جابے از ہفتاد و نہرا حجاب حکم
اِنَّ اللہ تَعَالٰى اَلْفِ حِجَابٍ مِّنْ نُّوْرِ وَ ظَلَمَ مَنَظَرَ جَمَالِ صِفَاتِيْ دَائِمِيْنِ كَمَا اَلْ سَمَانِيْ كَمَا اَلْ اَلْبَنِيْ
صَلٰى اللہ عَلِيْہِ وَ سَلَمَ لَا يَزَالُ الْعَبْدُ يَتَقَرَّبُ اِلٰى بِالْاَنْوَالِ حَتّٰى اَجِدَ فَاذًا اِحْبَبْتَهُ كُنْتُ سَمْعَهُ
الذی یسمع بہ و بصرہ الذی یبصر بہ و یدہ الذی یطیش بہا و رجلہ الذی یمشی بہا فلا فرق بینی

ویدینہم آنکہ متصف بقرب و نوافل شدہ اند ہر اثر سے و ہر فعلے و انفعالی و ہر صفیے کہ از مظاہر ظاہرست نزدین
 طائفہ از حق ظاہرست قل کل من عند اللہ عل ابشان ست و ما بکم من نعمۃ فمن اللہ مال ایشان
 است سبحان اللہ غریب کارے و عجیب اسرار است کہ دل ایشان گنجینہ اسرار محبت آئی گشتہ و مخزن
 صفات لانتناہی و نامش مناسن نہادہ اند ع گدا بادشاہ است و نامش گداست۔ رباع
 ہنکس کہ ترا شناخت جائزہ کند۔ فرزند و عیال خانمان را چہ کند۔ دیوانہ کنی ہر دو جہانش بخشی۔ دیوانہ تو ہر دو جہان را چہ کند۔
 مقام قرب و معیت از سالکان این طائفہ کرا حاصل ست پاک عقل علم در این میدان بے پایان لنگ و گوش
 ہوش در دراک اسرار این موطن کز و گنگ بصر بصیرتے علما و ظواہر را در نظرہ انوار این جمال بجز از غے ہیچ
 واصل نہ و عقل عقلا را غیر از جہل ہیچ حاصل نہ این معیت در نیاید عقل و ہوش۔ زین معیت دم مزینشین جوش
 و حصول این قرب و معیت ثمرہ قرب نوافل ست طائفہ ثالثہ را چون جذبہ آئی در یابد کم جذبہ من جذبات
 اللہ خیر من عبادۃ الثقلین بہ سابقہ عمل رفع حجب ظلمانی و نورانی شود و بمشاہدہ مرتبہ احدیت ذات
 مشرف گردد و ہر علوم مضمحل و تمام رسوم باطل شود و حدود متلاشی تعریف تمیز لاشے گردد و حقیقت لمن الملک
 اَلیومَ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ہویدا و سر کُلِّ شَیْءٍ هَالِكٌ اِلَّا وَجْهَهُ و نور ہوا اول و الاخر و الظاہر
 و الباطن پیدا گردد و ہستی موہوم بہ ہستی موہوب تبدیل شود و موج بحر لمن الملک بر آید ناگاہ۔
 غرق گردند دران بحر و درویش چہ شاہ۔ خرم ہستی موہوم چنان بیسوزد۔ آتش عشق کہ نے انہ بماند نے گاہ۔
 و حقیقت لا الہ الا اللہ و حقیقت توحید روئے نامند و بکنہ انا من اھوی و من اھوی انا و بقول
 شیریشیہ میدان حقیقت و شاہ شکر مبارک معرفت و طلیقت حضرت علی اکرم اللہ وجہہ فآذ آیت شینا الا و
 تر آیت اللہ منصف گردد و چون این مرتبہ علیا حاصل شد حقیقت ایمان و کنہ اطمینان واصل گشت و نصف
 دائرہ ولایت و نیمہ راہ اسلام را قطع کرد و باقی اکثر مقاطع و طوعے درین مقام واصل آگاہ چنان خود را
 کم کند کہ ہر چند خود را جوید حق را یابد و چو ممکن گردا مکان بر نشاند۔ بجز واجب درو چہیرے نامند۔ رباعی
 روزان بتو بودم و نمیدانستم۔ شب با تو غنوم و نمیدانستم۔ ظن بردہ بدم دوش کہ من جلمہ نم۔ من جلمہ تو بودم و نمیدانستم۔
 روزے شخص بر دروازہ سلطان العارین با یزید بسطامی قدس اللہ سرہ التسامی آوار داد۔ این ابو یزید
 سلطان در جوابش گفت ذہب ابو یزید فی اللہ اھبین فی اللہ۔ یعنی شخص بر دروازہ گفت با یزید
 کجا ست فرود بند کہ با یزید رفت و کم شد با جماعت کہ در حق مسجیانہ کم شدند تا ابد الا با و رجوع بوجہ بشریت

خود نکلند۔ لے برادر اول یافتت است بعد از نیافت در آخر کار نیافتت است چنانچہ بصر و بصیرت طائفہ
 اولی را در معرفت حالت طائفہ ثانیہ بجز از اعمی حاصل و طائفہ ثانیہ را در معرفت حالت این طائفہ علیہ
 بجز جہل و عنی نصیبہ نیست لے سالک آگاہ الوصول بھذاہ الحالات الشریفہ و المقامات العجیبہ
 ممکن را واجب نیگرداند و واجب را ممکن نمی سازد الحق حق و العبد عبد، قال الغوث الاعظم
 كل حقيقة رده الشريعة فهو الحاد و زندقہ نظر ممکن زنگنائے عدم ناکشید خست
 واجب بجلوہ گاہ عیان تا نہادہ گام۔ در حیرتم کہ این ہمہ نقش و نگا چسبست۔ بلوح صورت آورده مشہود خاص عام
 ہر یک نہفتہ لیک زمرت آن دگر۔ برداشتہ ز جلوہ احکام خویش کام۔ یادہ زبان و جام نہان آندہ پدید
 در جام عکس بادہ و در بادہ عکس جام۔ گوید آنگس درین مقام فصول۔ کہ تجلی نداند از حلول پنجم حصول
 این مرتبہ ثمرہ قرب فی الرض است طائفہ رابعہ کہ وصول ایشان از راہ اصطفاء واجباً و تدنی و تدلی است
 از احوال ایشان چہ گویم و چہ نویسم آنجا عبارات منتفی و اشارات منتہی است بیان در آنجا عین
 استتار است علم آنجا عین جہل است قال الغوث الاعظم رسالت عن الرب ما علم العلم
 قال الرب جہل العلم لے برادر چون عالم نماند علم از کجا ماند آنجا ہمہ عرفت بتی برتی است
 نظم قرب حق یا بندہ دور است از قیاس۔ بر قیاس خود منہ آنرا اساس۔ قربی بالادستی رفتن است
 قرب الحق از قید مستی رفتن است۔ سخن اقرب گفت من جبل لورید۔ تو فکندی تیر فکرت را بعبید۔
 این معیت را بناید عقل و ہوش۔ زین معیت دم مزین بنشین خموش۔ قال الغوث الاعظم
 من اراد ان یبین الحال بالمقال فقد کفر لے برادر اخص خواص اولیا را ازین مقام بہرہ
 نیست و بجز از اعمی جوہل پیچ نصیبہ نہ زیرا چہ این مقام قرب و معیت خاص مقام انبیا و رسل است۔ مگر
 بعضی اولیا را کہ تبرہ بیت حضرت نبوت علی مصدر با الصلوٰۃ و السلام واصل گشتہ باشند کہ بصر اولیا
 در انوار این قرب و معیت منتفی میگردد و چنانچہ بصر ما در برق خاطف مستتر میشود لے برادر ہدایت
 باین مرتبہ علیا بے عنایات ازنی نیست ذلك فضل الله یوتیہ من یشاء واللہ یختص بہم من
 من یشاء و حصول این مرتبہ علیا ثمرہ بین القرین المذكورین است کہ اعتدال از خاصہ آنحضرت صلی اللہ
 علیہ وسلم و انبیا و رسل و بعضی اولیا را بقدر استعداد آن ہم بہرہ نصیبہ است۔ لے سالک آگاہ ہا
 و معلوم و حصول سجدہ حال این راہ عشق است و بس ففسال اللہ کما عشقہ و محبتہ حتی رزقاً اللہ

اینانا و ایاکم عجائب اسرار و غرائب تجلیات و انوار لایختم کلامنا بکلام متنوع
 المولوی المعنوی شادباش لے عشق خوش سودا لے طیب جمله علت لے ما -
 ملت عاشق زلمت تها جد است + عاشقان را ندید ملت خداست + آنکه عاشق نیست او در آب در +
 صورت خود بیند او صاحب نظر + صورت عاشق چو شد فانی از او + پس در آب کنون کرا بیند بگو +
 عاشقان را شد درس حسن دوست + دفتر درس همه شان رو اوست + آتش از عشق در جان بر فروز
 بر سر فکر و عبارت را بسوز + آن طرف که عشق می افروزد درو + بو حیفه شاعری در س نکر و
 عشق آن شعله است که چون بر فروز + هر چه چرخ معشوق باقی جمله سوخت + ماند الا الله باقی جمله رفت
 شادباش لے عشق شرکت سوز + در گویم عقلمارا بر درو + در نویسم بس تسلما بشکند
 بعد ازین که شرح گویم ابلی مست + زانکه شرح او و رای آگهی است + در نیاید حال نخت بهیچ حسام
 پس سخن کوتاه باید و السلام + چون سالک در شغل خود را فانی است و علم فنا خویش در مشاهده و آید
 و اصل از وجود او علم او نشان نماید صاحبان این طریقت این را فنا میگویند و چون علم فنا هم یکی برفت که علم
 العلم بهیچ نماد آن بر افکار فنا گویند و فنا را تم خوانند و نزد من آنست که چون از کثرت ذکر این حالت بر اینکس
 روے و بهر خیال این فنا دام ملخو با نماند تا که ملکه گردد که وجود هوش و گوش و عقل و فهم بر آنکس منکشف گردد
 که من تمام فانی ام به نسبت خود که درین هرگز بقا نیست و این علم تیقن گردد و زائل نشود چه بیچ حرکت و سکون
 از خود و از غیر خود نیاید مگر از خدا جل جلاله پس هر این کس فنا تم آمد من عرف نفسه بالفاء و چون خود را مع
 تمام مخلوقات عدم محض دید و فنا لے مطلق شناخت و حق حقیقت خود یکی دریافت نه بدریافت خود بلکه بقیاس
 پیر و در دگار خود جل جلاله فنا تمام شد و باز این وجود و هو بود خود را تمامی بقیاسیت حق قائم دانست که در هر آن
 قائم مطلق و موجود و بحق مرا موجود و قائم سیدار و دلام مد و وجود از آن طرف چنانچه فیتله را از روغن تازه در چراغ مدو
 میرسد که باو قائم و من و جمله مخلوقات بدین دستور پس درین مقام خوف و رجا یکی از غیر حق بر خاست -
 حقیقت فنا و بقا بر این کس را منکشف شد پس در هر آن فنا و بقا در یک ذات واحد و مرتبه کمال آمد پس
 در هر آنکه فنا است بقا هم باوست مقام فنا فی الله و مقام بقا با الله همین حال تمام یافت و السلام علی
 رسول الله و آله و صحبه و تابعیه - ذات حق سبحانه تعالی من حیث هی محجبه عن الاسماء
 و الصفات و النسب و الاعتبار - مدرك و مفهوم و مشهور و معلوم هیچکس نتواند شد و محكوم علیه

هیچ حکم نیگردد و لیکن باعتبار ادوات التجلیات والنسب والا اعتبارات علی قدر الطاقة
 البشریة والا استعدادات معلوم و مشهور میگردد و آن حقیقت علیه دل تجلی کرد علما بشان
 کلی جامع جمیع شیون الیه و کونیه از لیه ابدیه بان طریقه که ذات خود را مستجمع جمیع حقائق و نسبت اعتبارات
 و اسماء و صفات چه نبوت نسب و چه تجرد از نسب بلکه تجرد از تجرد نیز یافت آبا بر وجه کلی جسمی بے اعتبار
 و امتیاز شیون از یکدیگر و این صورت معلومه ذات را حقیقت محمدی علی منظر الصلوة و التسلیمات بر نرخ
 گیرند و مرتبه قاب قوسین آفرانند گویند و اگر بان ملاحظه عدم اعتبارات کنند احدیت گویند و اگر ملاحظه
 اثبات اعتبارات کنند و احدیت گویند و باصلاحیت و اعتبار این مذکورین را بهمان حقیقت محمدی گویند
 پس ظهور جمیع اسماء متقابله چون بادی و مصل و معطی و مانع و معز و نذل و باسط و قابض و رافع و خافض و اعمار
 غیر متقابله و جمیع حقائق مختلفه و جمیع افراد متعدد از اعلی و ادنی و نفیس و خسیس از عرش تا به فرش و ملائکه
 علوی و جنه سفلی همه ناشی از ان حقیقت محمدی است و قول رسول مقبول علیه السلام اول ما خلق الله نوری
 ثم خلق الله ما خلق الله نوری قول الحاک لما خلقت الافلاك و نوره لولا انما اظهرت الربوبیه و نداه
 یا محمد انت عشقی و انا عشقتک تا به فتاد هزار سال بر آن اند بر آنکه هر چه هست و نام هستی بر او نهادند
 بهشتی از ان حقیقت علیه است پس ظهور ذات در پرده صفات است و ظهور صفات در پرده اسماء و ظهور اسماء
 در پرده مظاهر هر چه در عالم موجود است حسن ذاتی دارد و قبح نسبی و اضافی چنانچه سمیت و زعم صفت است
 کمال الحسن که اهل زهد دانند و به نسبت اہلک غیر او را هیچ پندارند و چون حدت آهن شیرینی نفسها صفت
 است حسن اگر بویق شود و اگر استعمال بے موقع نموده آید قبح پندارند پس هر چه در چیز خلق آید به نسبت
 آنکه حق تعالی پیدا کرده است در و حکمتها عجب و کمالات غریبه است ما بنا ما خلقت هذا
 باطلاد مشعر این است زیرا که حکیم قصد ایجاد باطل نکند ۵ برگ درختان سبز در نظر پوششیار
 هر در قی و قرینت معرفت کرد و کار و الحافظ الشیرازی ۵ پیرا گفت خطا و ظلم صنع زلفت
 آفرین بر نظر پاک خطا پوشش با و چون ستر و ان من شیء الا یسبم بحمد دریا فتنه انوار آفتاب
 عالمتاب را در تیره خوار و اسرار سحر زخار در قطره بمقدار یافت در هر چه نظر کند خدا را بیند اینست کمال
 مرد در راه خدا - قال امیر المومنین علی کرم الله وجهه ما رأیت شیئا الا و رأیت الله فیہ
 و نیز از وے منقول است ما رأیت شیئا الا و رأیت الله پس حقیقت محمدی جامع است هر جمیع

مخلوقات علویہ و سفلیہ علمییہ و عینیہ را باعتبار مقتضیات اسماء مقابلات منہرات مختلفہ و محل تجلیات منورہ
ظہور سے یاد ہے۔ زحق باہر کے خطے و قسمے است: ہمعاد و مبد و ہر کیا سے است، ہ بلکن اسم اند موجودات قائم
وزان اسم اند تسبیح و اسم ہر یکہ را مصدر کشیدہ بوقت بازگشتن چون در کشیدہ ازان در کاہ اول ہم بدر شد
اگرچہ در معاش او در بدر شدہ۔ تجلیات حق سبحانہ و قوسم است۔ جلالی و جمالی۔ جلالی چون اعدام و کفر و شرک
و ضلالت و اضملال و اہلاک مطلق و استتار حق و اعوجاج از بیخ تویم و انحراف از صراط مستقیم و این امور را
شارع بشیطان نسبت فرمود و منظر تم و مجلاس اکمال این اشیا را بلیس آمد۔ اعوان و تابع او و ہذا ہر چیز
کہ ازین امور یافتہ شود آن صفت را اضافہ بشیطان کنند و نیز حدیث ان اللہ تعالیٰ سبعین الف
حجاب من نور و ظلمۃ مشعر است کہ ہر چیز نورانی است چون ایجاد و اظہار و لطف و رحمت و علم و یقین و احوال
و مقامات و معارف و اخلاق حمیدہ ہمہ جمالی و رحمانی اند و ہر چیز ظلمانی است چون اعدام و بطون و فقر و جلال
و جہل و گمان و خطا و سیمان و رسوم و عادات و جملہ اخلاق ذمیمہ جلالی و شیطانی اند۔

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ وَالصَّلٰوةُ عَلٰی رَسُوْلِهِ مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ
اٰجْمَعِیْنَ ط تا بعد ابلاغ سلام محبت التیام از رویش و لریش عبد الرحیم بجناب فضائل و فواضل تاب
کمالات الکتاب مرکز ولایت مخزن ارشاد و ہدایت انوی اعزبی شیخ محمد زاد اللہ العزت والجد و وافح آنکہ
در رویم و عشق بواہوس اندہینہ تا و اسمندے کس نہ مندی ہم مورچہ ملک سلیمان نہ ہندہ عز و شرف شاہ عسسانہ ہندہ
طالبان حق ہستی دارند کہ بگوین سر فر و نیارند الْجَنَّةُ سَجْنُ الْعَارِفِیْنَ اٰی بُدُوْنِ وصالہ کما ان الدنیا
سَجْنُ الْمُؤْمِنِیْنَ اٰی بُدُوْنِ مَعْرِفَہِ کمالہ۔ اگر وعدہ دیدار جمال یا روز بہشت نبودے ہرگز ذکر
از زبان ایشان کہ نہ شنیدے و دوزخ چون حالے از جمال ست بنا بران موضع تو رجلاست
و از بخاستر و عار رسول مقبول علیہ علی آلہ التحیات و التسلیات اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْتَلِکَ الْجَنَّةَ وَنَقُوْذُ بِکَ مِنْ
النَّارِ۔ پیدا کرد و حقیقت رضا مندی حق جل شانہ از مستدعی ہمان و غضب از مستدعی عنما ہویدا کرد و اونچہ
از سلطان عارفان پیشوائے عاشقان بازید بسطامی قدس سرہ السامی منقول است کہ اگر زبان او ذکر
دینار فتنے و فوسناختے و اگر ذکر بہشت و نعیم عقبے رفتے غسل کردے از آنکہ دنیا حادث است بذکر او و وضو
اولے و عقبے جائے قضاے شہوت است بذکر او غسل اخرے پس از بہت ارشاد طالبان و امداد
سالکان است کہ زہار آنہارا لذاتہما مطلوب و محبوب خود سازند و ذکر آنہارا در دل نگمارند و ذکر آنہارا

بر زبان نیارند و اگر سهواً ذکر در توبه و استغفار تعجیل نمایند و وضو و غسل از لوازم کمال توبه و استغفار دانند -
 اے برادر قصه مروان دیگر و مختان و مؤنثان قصه دیگر - قال علیه الصلوٰۃ والسلام طالب الدنیا
 مؤنث و طالب العقبی مذکور و ایضاً قال علیه الصلوٰۃ والسلام الدنیا حرام علی اهل
 الاخرۃ و الاخرۃ حرام علی اهل الدنیا و کلاهما حرام علی اهل الله سے تو وطوبی باوقامت یار ہے
 فکر ہر کس بقدر ہمت اوست ہر قیمت المرء ہمتہ ہر چیز مقصودست و معبودست سے اگر گلن در بخاطرت گل باشی ہے
 و ریل سقیر بلبل باشی ہے ہمت عوام کالانعام ہمت پوست و ہمت صالحان و عابدان ہمت ازوست و ہمت شقان
 و عارفان ہمت اوست سے نیست بر لوح و لم جز الف قامت یار ہے چکنم حرف دگریا و نہ ادا و ستادم ہے
 اهل الدنیا فی نیران صبین و اهل الاخرۃ فی خسران صبین و اهل الحجۃ و العرفان فی شہود
 و عیان صبین لوک الحمد الخیر بت الدنیا - منقولست و اهل الجنة بل کلام مقبولست جمع شان
 چیست مزخرفات فانی را و مہوبات آنی را بر نسیم مقیم ابدی سردی ایشا کردن و بلہ شان چیست از تصور
 ہمت حور و تصور اختیار نمودن و از غفلت و نسیان طلب بستان کردن و از طلب کمال و جمال حضرت حق
 بازماندن فاعتبر و یا اولی الالبصار و تفکر و یا اولی الافکار یہ شعر نسبت قری انداز کشف انبارہ
 افرس تحت رجلاک اجمارہ سے بدانی چوروشن شود این غبارہ کہ بر لاشہ یا بر اسپ سوار ہے
 اللهم اقطع عنی ما یقطع عنی عنک و خلاصنا عن الملاحی و اربنا حقائق الالشیاء کماھی
 پس دل و زبان را از ذکر دنیا بازداریم و رو سے بحقیقت کار آیم مقربان آلہ و محرمان درگاہ در طہ مقامات
 عالیات بند نشوند و باقامت در مقامات خرسند نگردد و سلوک اجمالی را پسند نہ کنند تا او سے حق مقام
 فروترہ کنند عروج بمقام برتر نہ نمایند ہے

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی رَسُوْلِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ اَجْمَعِیْنَ ط
 تا بعد از فقیر عبد الرحیم بعد از سلام خیر انجام بخد مت آن عاشق آلہ و عارف اسرار درگاہ میان شیخ محمد جو
 واضح آنکہ عمر عزیز را بغیر نیر اعمال صرف باید نمود تا در آخرت خسارت نشود اگر چه جمیع حسنات حسنه اند -
 لیکن بحکم حسنات الابرار سیئات المقربین حکم دیگر وارد کلا یعنی فہ الا العارفون العاشقون
 ولم یعیفہ العلماء الکاملون سلطان العارفين بایزد یگفت توبہ الناس عن الذنوب
 و توبتی عن قول لا اله الا الله و مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم فرمود افضل ما قلت انار النبیین

من قبلی لا االه الا الله کس نہ اند کہ با نیزید قدس سترہ مخالفت کرده است ان لا اله الا الله
 نیز بزبان ست نہ بدل لا اله الا الله گفتن دیگرست ولا اله الا الله دانستن دیگرست ولا اله
 الا الله شدن دیگرست پس توبہ سلطان العارفين از درجہ عوام اینست کہ مرتبہ اول ست فافهم انما
 بانہ مشروع وراثت است و حکم العشق فارغی القلوب بحرق ماسوی محبوب والمحدث
 اذ اقورن بالتقدیم لویق چند باید سوخت کہ عاشق سوختہ گردد و چون عاشق سوختہ شد بعضی
 مظهر عشق سے ماند و در بعضی معشوق ہا را بیت شیئا الا وایت اللہ مشغول است
 چون از توجیر عشق نجومیچان ہنواہی تو وصال چو خواہی ہجران ہجران وصال تو مرشد کیسان بنو عشق تو یونیم نذر و زمان
 بنی از ثانی ست علی اختلاف الاستعدادات مختلف الحالات درس و تدریس بے
 حضوری کشفہ زبانی ست و تصنیح وقت آنچه در سینہ است درسی نہ اما افتراق نباید الا قتران
 الا قتران دوم شہود و حضوری را نصب العین دارند و در ہرچہ مشغول باشند عین وصل ست
 و اگر بے شہود و حضوری مشغولی بصلوۃ و تلاوت اندین و یا ال سے سر شتہ دولت اکر برادر کف آرد
 این عمر گرامی بحسارت گذارہ و ائمہ ہمہ جایا ہمہ کس در ہمہ کارہ میدارن ہفتہ چشم دل جانب یارہ قتل اللہ شمر
 ذرہم اللہ اللہ میان محمد معظم السلام معلوم آنکہ غفلت ولو کان ساعۃ کفرست مسلمان با یزیدیت
 بے یاد خدا زیستن بصورت مرگ ست بلکہ بدتر از مرگ و میان دلدار بیگیا چہ نولسیم کہ خود دانا و نمیدہ
 اند آنچه احسن و اہم باشد مشغول باشند و دیگر نوشتہ بودند کہ کتابی نوشتہ باشند محذو و چون فرصت
 کم ست نوشتن میسر نمی آید با این ہم ہرچہ شما بنویسند در باب اولی و جوابی و مثنوی نوشتہ خواهد شد
 و بے سائل میسر نمی آید امام شافعی رضی اللہ عنہ فرمود علم علما بعلم من نہیں سد و تمام علم من باین
 مسئلہ صوفیہ نہیں سد الوقت سیف قاطع فعلیک الوقت

مشیخت آت حقائق و معرفت الکتاب برادر شیخ محمد و شیخ معظم و دلدار بیگ از درویش دلریش بعد
 از سلام خیر انجام واضح آنکہ الوقت سیف قاطع پس لاچار سعی تمام در حصول آگاہی دوام باید کرد کہ سعادت
 در عبادت و شقاوت در فراغت التصوف کلہ جدا لا یختلط فیہ ہنر لی کان رسول اللہ صلی
 علیہ وسلم دائم الفکر متواہل الحزن ہرچہ زحمت باز دار و از خود باز دار ہا شغلت عن الحق
 فهو صنیك و دنیاك سے چیت و نیا از خدا غافل شدن ہنرے نفاس و فقر و فرزند و درن ہر بطا اہم

کتاب و تذکرہ علم سچدان تو غل کنند کہ داخل در علم حجاب الا کبر گرد و باید کہ چنان کنند کہ اصل علم رفع حجاب
گرد و سے علم حق در علم صوفی کم شود و این مثل کے باور مردم شود و وحدیت بزرگانست جن طالب
الاستقامت و کمالکن طالب الکرامت اوقات عزیز را منتقم شمار و انفاس خود را بے آگاہی گذار
کن لله والا فلا تکن باید کہ در از وی کیفیت و کسیت نسبت کوشش کنند و تو خود شو کہ توحید این بود
کم شدن کم کن کہ تفرید این بود و سَأَلَ الْعَوْتُ الْأَعْظَمَ عَنِ الرَّبِّ بِعَنْ عِلْمِ فَاجَابَ اللَّهُ تَعَالَى جَهْلُ
الْعِلْمِ فَافْهَمُ چنان باشی کہ خود را از غفلت بر آری و دیگران را نیز حکم آیه کریمه فَاَسْتَقَمُّ كَمَا أَمَرْتُ
وَمَنْ تَابَ مَعَكَ - اللَّهُ اللَّهُ - اللَّهُ وَكَيْسَ فِي الْوُجُودِ سَوَى اللَّهِ سَعِ قَلَمٌ يَجْرُسُ سِرْبَكَ سَتِ بِ
حامدًا و مصليًا و مسلمًا۔ ابا بعد از احترام العباد عبد الرحيم بعد از سلام خير انجام محبت التيام واضح آنکہ
اے برادر کار عاشقی سوز و دلم و ساز تمام ست و شیوہ معشوق کرشمہ و نازست و طریقہ عاشق ہمیشہ عزیز
و نیاز سے زود و دین ہمہ پیران رہ را بہ محاسنما بخون دل خضاب ست بہ ہمہ مردان دین روزین مصیبت
چگر تاشتر و در ہر باب ست بہ فرض عشاق ست توجہ دوام و ہر چه از حضرت و سے را باز داد بر و حرام سے
کل نوم علی المحب حرامہ قال علیہ الصلوٰۃ والسلام من شغلك عن الحق فهو دیناک
وصغلك ازان لا ابالی یعنی عارف شبلی پرسیدند کہ ما صفة العارف قال صم بکرم عجمی - قول
حبات الشیء یعنی و یصم سوید نیست اے برادر چون لا الہ الا اللہ را فمیدی و کل شیء
ہالک الا وجہہ را دانستی سہ ما را بیت شیئا الا و را بیت اللہ فیدہ را معلوم کروی پس بہر چه روی
آری بحق رو سے آوردہ باشی ہر چه یعنی حق را بینی ہر چه شنوی حق شنوی ۵ این ست کمال مرد در راہ خدا
در ہر چه نظر کند خدا را بیند بہ اے برادر زہد و تقوی مرتبہ علیاست اما عشق مرتبہ دیگرست و قول حق
سبحانہ جل شانہ یا ایھا الذین امنوا باللہ ورسولہ رمزے ست و در قول صحابی نومین سباعۃ
ترے ست کہ اہل ظاہر چہ دانند ہر کہ او چون یوسف کم گرفت بہ گرجہ ایمان آورد اور نیست
نہ آنکہ ہر کہ لا الہ الا اللہ بدل گفت بشرن ایمان حقیقی مشرف شد مہیات بون بعید مہنیاست -
قولہ سبحانہ و ما یؤمنون اکثرہم باللہ الا وہم مشرکون ط و قول علیہ السلام اهل لا الہ الا
اللہ کثیرین و ان المؤمنون قلیلون و ال بر طیفہ الیست کہ اہل دل دانند نہ مجوسان آب گل
چون نسبتے تو شد محقق بہ خیز دہمہ نعرہ انا الحق بہ اینجاست نہایت طریقت بہ این ست خلاصہ حقیقت

واصلاح بالحق تبتہ کمال سے نیا سو دند نفس رانفس والیسین شمارند و آن خود را آن مرگ انکارند مجاہدان
 چون از کلفت رستہ اند مشاہدہ یافتہ اند ہر چہ کنند بالفقت کنند و بکلفت قام رسول اللہ صلی اللہ
 علیہ وسلم حتی تو رممت قد ماہ صحابہ عرض کردند کہ در شان تو لیغفر لک اللہ وانقد من
 ذنبک و اتاخر واروشدہ است چہ تعجب میکنشی فرمود افلا اکون عبدًا شکرًا۔ ثواب بیداری کیسان باید کرد۔
 تا مرتبہ حیات قلب میسر شود نہ پنداری کہ مہرت از دل عاشق رود ہرگز نہ چو میر و مبتلا میر و چو خیز و مبتلا خیز و نہ میجو استفسا
 ہر زمانہ کیفیت سکوک وہ ہو گوئتم و حق۔ بدن کن انسان کا حد من لانس و کیفیت سلوک رجال الاصلیہم تجاؤ ولا
 بیع عنی کہ اللہ انہما زیادتی استعداد نمود و طلب از ان تجربہ نمود گفتم کہ ایک حرف گویم و این اختیار تھا ست این کا مصلحت نیست
 اع زند عالم سوز را با مصلحت بینی چہ کار ہر ہمہ اختیار دارد ہون گیر و عاشقی دیگر است۔ الحد والحذر دین الماء والمدن
 سبحان خالقے کہ صفاتش ز کبریا ہر خاک عجز می کند عقل انبیا ہر گز صد ہزار سال ہمہ کائنات خلق ہ
 فکرے کنند در صفت عزت خدا ہ آخر بجز معترف آیند کای آکہ ہ دانستہ شد کہ بیچ نہانستہ ایم ما ہ
 والصلوة علی المظہر الا تم والاکمل مجلاہ الاحسن والاجمل محمد الا وصل و علی
 اللہ واحصا بہ الا کمل۔ ابا بعد از درویش دلریش عبدالرحیم ابن کمالات الکتاب ولایت تاب
 عالم فروغ و اصول باہر طریقہ ایصال و وصول اعنی برادر مہمان شیخ محمد بعد از سلام خیر انجام مطالعہ نمایند
 اے برادر ما رسم توجہ قلب اہل قلب توحید ست قال علی رضی اللہ عنہ الا خلاص فی التوحید
 ہو سلب الصفات واستقاط المنسب والاحصافات۔ نکتہ در اثبات اسم ذات بعد از نفی ہمین
 است عمرے صرف باید کرد و سعی بلوغ باید نمود کہ نفی ہر معلومے و مہوہے باید کرد و اثبات جمول باید نمود
 کہ کار مقربان ہمین ست حسنات الابرار سیدات المتقین سیر آفاقی و انفسی کار مبتدیان ست مستوسطان
 عالی ہمتی را ازین ہر دو گذشتن واجب ست سیر و سفر بارے دیگر ست و بار در آغوش دیگر و انامن آہوے
 و من آہوے انا صاحب طریقت را لازم ست کہ در ہر نفی اثبات کنند و در ہر اثبات نفی کنند خواہ نفی و اثبات خواہ
 باثبات خواہ بمراقبہ علیک فعلیک والسلام اچہ نوشتہ شدہ است اورا مطالعہ نمایند خواہند نمود
 کہ وقتے مست تتمہ و حیرت آنکہ یادوست یا یادوست و ہر چہ جزا دست نہ نکوست نہ نکوست ہر کہ در
 دوام آگاہی کون شد و روے بعدیم صرف آرد نیکوست والسلام والا کرام ہ
 از درویش دلریش عبدالرحیم برادر مہمان شیخ محمد و ولدار بیگ را بعد از سلام معلوم آکہ قل اللہ و نفس ما

سوی اللہ در دوام آگاہی سعی طبع نمایند و یکم بر زندگانی بناید کرد و یکم خیر الناس من ینفع الناس
خلق را بخدا باید رسانید آگاہ باش آگاہ باش آگاہ باش *

حامد او مصلیاً و مسلماً - اما بعد آن سالک طریقت و آن طالب حقیقت و آن والی در گاہ اعنی
ام عبید اللہ جعلها اللہ تعالی من الذاکرات الواصلات و من القامات والصادقات زینها
اللہ الفناء و البقاء - بعد از سلام خیر انجام مطالعه نمایند کہ با شغال ظاہر چندان مشتغل گردند کہ از علوم
احوال باطنہ بازمانند قال علیہ السلام من ابتلی بالسفر الظاهر فقد وهر من السفر الباطن
دل بیدار بدست آراگر تعلقات کونین بر تو افتد زره حجاب بردل تو نیفتد صاحب طریقه و الحقیقہ حضرت
خواجہ نقشبند قدس ستره آید کریمه را کہ رجال کاتلمیہم تجارت و لا بیع عن ذکر اللہ اکثر این معنی
حمل می فرمودند اگر چه از عدم تجارت و بیع مراد تجرید ازین هر دو باشد ای لایستغنون با من من
امور الدنیا و المعاش لکثرة اشتغالهم بذکر اللہ حسن قال و بحت در دوام ذکر ذی الجمال است
و وبال و نکال در غفلت از حضرت قهار ذالجمال است دل بدست آرا ندیش با و کمال هر چه خواهی کن از
کاره از درون شواشن آرز برودن بیگانہ پاش و با چنین زیباروش کم می شود اندر جهان *
قال علیہ الصلوٰۃ و السلام الصوفی هو الکائن البائن الوقت و ذکورات در راه خدا
پیچ و خط ندارد نسائی کہ عشق خدا دارند رجال اند و رجالی کہ عشق خدا ندارند بر از سنار طالب المولے ذکر
هر کہ باشد و طالب عقبی محنت هر کہ باشد و طالب الدنیا شوهر کہ باشد و ذکر خیزان کوشد کہ کلفت از میان
برخیزد و اشتغال ظاہری مانع اشتغال باطنی نشود و علی الدوام یعنی در خواب و بیداری ذکر جاری گردد بعد از آن
هم فکر در دوام مذکور ظلم اینجا رسید و شکست - دوم آنکہ طالب را اول توجه بر قلب صنوبری باید فرمود چون
توجه مذکور استقرایا بعد از آن توجه بجمیع دلالت باید کرد اول بر تحریف قلب و چون علامات و انوار تجویف
مذکور حاصل آمد توجه بر تجویف ثانی باید فرمود علی هذا القیاس حال تجویفات دیگر - جواب استفسار سویم آنست کہ
شیخ توجه بر قلب مریکند بعد از آن کہ توجه اندک استقرایا بد توجه باندر و ن قلب کند بعد از آن توجه بجمیع توی
و اعضائے و سے نماید سر یا ما و ابقار هر شے کہ خواهد نکلند خواه نسبت ذکر خواه نسبت جذبہ خواه نسبت شهود
خواه نسبت فنا یا ابقار صحت و برائے سلب نسبت ذکر و سلب نسبت جذبہ و سلب نسبت شهود و السلام
لیکن الحال بسبب بعضی مواضع آمدن میسر نمی شود - انشاء اللہ تعالی العزیز قصد مصمم است کہ البتہ فقیر

آنجا خواهد رسید و این ضعیف را چند روز آزار اطلاق و حرارت بود مکتوب مرغوب نوید صحت آورد. لیکن چون تقاضای بود جواب استفسار با مفصل نوشتن میسر نیاید انشاء اللہ تعالیٰ من بعد مفصل نوشته خواهد شد جواب استفسار اول آنکه اکثر اهل طریقی نسبت را بطنه را بر ذکر مقدم دارند. نیز در این ضعیف معمول آنست که نسبت را بطنه را با ذکر جمع باید کرد تا حقیقت ذکر بوجه حسن و اذوق حاصل گردد و انوار نسبت را بطنه در ذکر و انوار ذکر در نسبت را بطنه بوجه احمل ظهور یابد که طالب از هستی خود خالی شود و به هستی برزخ منتقل گردد و بوجه بزرگ کند جمع نماید بین الرابطة و الذکر پس نسبت ذکر بطالب نخواهد بود بلکه از برزخ صادر خواهد شد. کما یلحظ من العبادة و الشهود فی مرتبة جمع الجمع.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی رسولہ محمد و آلہ اجمعین: اما بعد تائیدات سبحانی و توصیفات ربانی متوالیه و تشکراته و نجابت آن عارف کامل و عالم عال متقدّمی طالبان اهل شهود و یقین زین العابدین قدوة العارفين باد. بعد از سلام محبت الیتیم باشتیاق تمام واضح آنکه مکتوب مرغوب رسید از مطالعه آن فحمت کثیر حاصل گردید از مطالعه استقامت اوضاع و حصول احوالات عجیبه که دروسه مندرج بود حمد و شکر حق تعالی بجا آورده شد. الحمد لله علی احسانه. و اشتیاق فقیر را بر اشتیاق خود قیاس کنند.

برآوردی محبت یقینی یعنی صلاح آثار بسیار شیخ عبدالرحیم همیشه با حق مخلوط و در حفظ و در محفوظ بوده ذکر و تشکر باشند بعد از سلام آنکه مدت مست بدعا و سلام و پیام و حفظ و زبان متاد نساخته اند از معنی خاطر فقیر نگار نسبت که حسن عروسی را بکدام موسم قرار داده اند چونند و چگونه اند و احوال چیست و حقائق و معارف ظاهری و باطنی خود مشر و قائل می نموده بفرسند که در کدام سیر و سلوک هستند. فکر در کاره کن که بحر حق را بنده نشوی و کاره کن که فردا شرمند نشوی حیات دنیا سهل است غافل بودن از حق مطلق جبل امر و زک در دست چو گان گوئی در میدان ست نیز بیا که وقت مجرای رحمان است و الافرانه گوئی در میدان یابی و نه در دست چو گان - دنیا فانی است با حق مشغول بون سعاد و جهانی ذره یا و آگاهی به از هزار بار و شاهی طلب مولی از همه اولی اندیشیه اهل معرفت و طلب دوست با عوشت خلاصی دوست که خلاف نفس فرض بین و غمیافت حق سعادت دارین اهل یاد همیشه نشاد اگر چه در معاش خود رضامندی امیر و سلطان است اما در معاد و در تر رضامندی رحمان است رضامندی حق در کار است

تذیر دنیا و اہل دنیا چہ اعتبارست دینار و زے چندست عاقبت کار با خداوند دست و خد متہائے بینی خود را طالب باش و نفس غالب اگر در خانہ کس است یک حرف بس است +
 حق سبحانہ تعالیٰ جل شانہ آن محب حقیقی دوست حقیقی شیخ آب کمالات اکتساب بر اہم میان شیخ عبد الوہاب جو را ہمیشہ در حفظ و حمایت خود داشته کمالات و غایبات مقام خود بحسن فضل و کرم خویش عنایت فرماید - اخوت پناہا در معبود گفتن کفر شریعت است و در موجود دیدن کفر طریقت - مع
 تو مباحث اصلا کمال این است بس + چہ ربا یزد نمود وسی بلیغ باید کرد و چندان چنانق ذکر بر سنگ دل نہ کہ آتش محبت شعلہ گرفته کونین را و گویندہ و بسوزد چون تو بانی خدا نامند و بس در کجانیہ دو مہمان گنجہ اوقات خود را موظف نموده احوار اوقات شرفیہ لازم و واجب گیرند و معصوم دارند امام شافعی رحمہ اللہ فرمود
 علم علما بعلم من نہ رسد و تمام علم من بان یک قول صوابیہ نمیرسد کہ آن وقت سیف قاطع ہندی آگ لگنتی چھوٹری جو نہ کسے سولاؤد بعضے اشتغال بقبی کفر دانش چہ جائے دنیا - قال علیہ السلام
 اهل دنیا حرام - علی اهل العقبی والعقبی حرام علی اهل الدنیا و کذا ہما حرامان علی
 اهل اللہ - آخر کار ازین جہان گذشتنی دین را گذارشتنی است - فدع الیوم اختیاراً ماتدع الغد
 اضطر اذ قل اللہ ثم ذرہم - والسلام +

بر اہم خواجہ احمد علیک بذکر الحق و الاستغفال عن غیر الحق برسد - السلام علیکم
 و علی جمیع الاحباء - آبا بعد مجارائے امور موجب حمد و شکرست حق سبحانہ جل شانہ گرفتاری خود عنایت فرماید و خلاصی از غیر خود مرحمت نمایند کہ بر راست قال علیہ السلام ع یا لیت رب
 محمد لم یخلق محمد اے تو کاش نبود اے عراقی + کہ راست ہمہ فساد باقی + مس باعی
 لولا لمعات برق نور القدام + من جمعی الجود و حی الکرم + من یخیر جناس من ظلمات العدم + اویعہ مننا من ہفتون القدم
 پا کا خداوند کہ ذات و صفات تو تعالیٰ و تقدس مدیک و مفہوم سچکس تو اند بود - فکیف کہ بد لالت لفظ
 و عبارت بدان اشارت توان نمود + عشق است بر دل زیدہ نور ظلام + نہ حاج زا حاطہ عقول افہام +
 خواہم کہ جو بخش بعد نام اماہ او بر تر از آنست کہ گنجد در نام + و صلوات نامیات و تجرات ذاکیات بر حبیب او
 کہ آئینہ جمال و کمال اوست تعالیٰ شانہ و منقح خزان جو د اوست عم احسانہ + اما بعد از احقر فقیر
 عبد الرحیم بعد از ابلاغ سلام محبت و شوق الیتام بجناب کمالات اکتساب فضائل و فواصل مآب

مقتدا سے سالکین خلاصہ اولاد و اوصیاء صلین سلالہ احفاد عارفین اعمی شیخ زین العابدین واضح آنکہ مکتوب
مرغوب در احسن ساعات و امین اوقات رسید چشم را نور سے دل را سرور سے حاصل گردید مندرج
بود کہ بسبب جذبہ الہی و توجہ صرف آگاہی دوام رو سے ناپید در کیفیت و کمیت ساعت بساعت افزاید
و تمام ہستی مہیوم در عطار و در ہستی مہیوب عطا شود و در شہود و واجبی آثار وجود امکانی بالکلیہ مفضل
گرد و آثار و انوار وجود حقانی در ظہور آید و از مقام قرب نوافل گذشتہ در مقام قرب فرائض در آید انفراد
انسانی چہ بلکہ اشخاص حیوانی متاثر این نسبت شوند چنانچہ محمد علی نام مخلص فقیر ہر وقتے کہ از نسبت جذبہ
آگاہی متاثر سے گشت اسپ از رفتار سے ماند چون مغلوب این نسبت میشد اسپ بر زمین سے افتاد
و چون زیادہ مغلوب سے شد نفر ہم مغلوب میشد و سے افتاد و بعضے اہجان بعضے حیوانات از نسبت
این احقر متاثر شدند و دانہ و گاہ را تا سہ روز گذاشتند و طاقت شکر نیاوردند و مردند و قصہ بزرگان
این طلیقت و متاثر شدن حیوانات بعد تو اثر رسیده و مشاہدات کثیرہ واقع شدہ لیکن از بعضے
اکابر ان وقت آثار تصرف ظاہر شود کہ مامور شوند و از بعضے آنوقت کہ مغلوب نسبت شوند و از بعضے
اکملین ہر وقتے کہ ایشان بخوابند و عجب تر آنکہ در ایام جوانی بعضے یاران وقت توجہ چنان متاثر
شدند کہ جتہ ایشان در ہوارفت و باز بر زمین آمد توقع کہ چند مدت در دوام این نسبت جد و اجہاد
نمایند کہ بعد دوام رسد کہ اثر در جمیع یاران ظاہر خواہد شد و نیز مرقوم شدہ بود کہ بر روز و شب نیز متوجہ
این جانب باشند۔ مخدوم و ما و مشفقان بعد نوشتن این مکتوب بعد عصر روز چہشنبہ زیادہ توجہ نمودہ خواہد شد
و اثر زیادتی نیز ظاہر خواہد شد انشاء اللہ تعالی و نیز مامول آنکہ خود را از درس تدیس و مطالعہ کتب
موقوف دارند و اوقات شریفیہ را توجہ تمام علی الدوام بہ ان نسبت گمارند و حرف گو کاغذ سے سیاہ کنند
دل کہ تیرہ است کے چوہا کندہ حرف و صورت را در دل نیارند بلکہ در بام نسبتی زیادہ از نسبتے کہ در نقطہ
است حاصل گرد و ذکر و این مقام چون دوسوہ است در مقام ذکر دل از ذکر بازداشتن در حضور این
نسبت از جملہ فرائض و واجبات طریقت است زیرا چہ این نسبت حقیقت ذکر است و جائے کہ حقیقت
حال ست تخیل الفاظ و اقوال را چہ دخل بشقا ہر وقتے کہ این حقیر در ملازمت قدوہ عارفان حضرت خواجہ
خر و قدس سترہ میر فتح مہین وصیت می فرمودند کہ خود را از درس و تدیس و مطالعہ کتب و حکایات غیر ضروریہ
یکسودار و خود را بالکلیہ بآن نسبت گمار کہ ناگوریر ہمہ گزیدگان ست الحق کہ تا مقید بآن چیز با بود آثار عجیب آن

نسبت ظاهر نمیشد چون ازان چیزها دست داشتیم آنچه میخواستم یا نم و اگر قصه های توجیهات و تصرفات آن
 برگزیدگان را بنویسیم و فترت باید بشنفا بسیاری ازاها بر این طریق نسبت آگاهی و مشاهده را بکشیتے کہ
 کہ وجود مشاهده آگاه میان تجلی ذاتی پذیرند ہیئت هیات تجلی ذاتی بر اهل بعید تر است و الله در قائله
 ۵ کیف الوصول الی سعال و دونهما قال الجبال و دونهن صیوف ۵
 منزل عشقت مکانے دیگرست بہ مرادین را نشانے دیگرست بہ آے نسبت آگاهی آئینہ تقدیرہ تجلی
 ذاتی ست و این نسبت از سطوت محبت و غلبه شوق ست و تعین عملی ست کہ علم سالک در لطف مقامات
 رسیدہ ۵ معشوق چون نقاب زرخ بر میکشیدہ ہر کس حکایت بتصور چرا کندہ ارباب بسم عالیہ را
 ہمگی بہت مصروف بان بودست کہ لطیفہ را بجز یک معلوم کہ حق ست بتجانہ معلومے نماید مقتضائے دانش
 و بیش خدمت شما آنست کہ در تخلیص و تجرید و تفرید لطیفہ مد کہ از ہر چه بہت استہتمایے باقی وجود نمودہ شود
 و استعراق تمام و شہود دوام کہ نہایت مجموع مقامات است حاصل گردد ان الی ربک المنتہی -
 اشارتے با دست تا بسیلہ این حالت عظمی و سعادت اقبی ترقی با وج تجلی ذاتی کہ در سرور روح
 و در ظاہر و باطن بشہود غیر سبحانہ نماید باشد بر سجد و سر کل شیخ ہا لک الا و تجتہ بہرین گردد -
 حمد آیت کہ طریقہ خواجگان قدس اسرار ہم بعضے اصفیاء و از کیا را در سہد این چنین دو تے بسوسیلہ
 مایسح چیز غیر صدق عقیدہ و افتقار با تم وجودہ حاصل گردد - ادرك من ادرك و شك من شك السلام
 تائیدات سبحانی و توصیفات ربانی شامل حال حسن مال آن ذات منبع الحسنات متوالیہ و متکاثرہ باد بالنبی و آلہ
 الاحب و بعد از ابلاغ سلام و شوق التیام و وضع ضمیر عشق پذیر آنکہ قیمتیست رسید شوق پر ز یاد گردید
 ارقام کلک مشک فام شدہ بود کہ از استماع کلامہا فیض ترجمان روز و شب طبع شادمان و مسیت
 شمسارست لذت غیر سہ را در یافتہ شد رسید اسند فیض حق ناگاہ رسد فاما بر دل آگاہ رسد علامت
 دل آگاہ چسیت ادخال النور و السرور و بذکس الحبيب الشکور و التجانی عن جسر الغرور -
 آری لذت یا در حق ذوق ہمہ لذاتہا ست ذاق من ذاق فہم من فہم و من لم یذوق لم یذوق
 لذت دنیا و لذت آخرت و در جنب لذت دریافت حق بمنزلہ و سوسہ در شاہد حق آنانکہ تزلزل و صل چشیدہ اند -
 و از خود و از غیر خود رسیدہ اند علی الدوام در ہر دو جہان مست و سرشار اند علامت مستان اہل عشق
 حق را چنان گفتہ اند کہ خیاری سکاری کا دینہم ولا نصاری - للحافظ الشیرازی رح

ہستم چنان کنی کہ ندانم زین خودی بہ در عرصہ خیال کہ آمد کہ نام رفت بہ و مگر حصول مستی موجب انقطاع ہستی است
 شیعہ اسرار شیخ فرید الدین عطار کو پید سے در دستے خواہم و بس کن در تو تو بہ لیکتے درخوردن درخورد تو۔
 کفر کا فرادین دیندار را بہ ذرہ ذرہ غرور و دل غطر را را بہ و ز قیامت حق سبحانہ تعالیٰ رقمہ نوشتہ بر اہل
 بہشت بفرستد عبادی مشغلتہ بالحدود القصور و نسیتہم تعالیٰ از غایت غلبہ در عشق تا
 بقا و سال در بخودی باشند و عاشقان عالی ہمت و متعالی نہمت دوام نسبت دارند اگر یک نفس
 از ان غافل شوند خود را کافر دانند ان لله عباداً لو غفلوا اطرفہ عین کلا دتدوا و علو ہمت
 و سمو ہمت جناب حسن آبا مقتضی ہمانست کہ یک لحظہ و لمحہ از حق و اہل حق غافل نباشند الحمد لله
 علی ذلک و علائق ظاہری اگر نافع قرب اسرار نیست دخل علائق و در شمار نیست قال علیہ السلام
 الدنیا ما یثقلک عن الحق۔ ہمچیسیت دنیا از خدا غافل بدن بہ نے تماش و فقرہ و فرزند و زن۔
 ہر چند چشم باطن عاشق از شاہدہ جلی معشوق مسرور دست چشم ظاہری برائے دریافت جمال یار در تعلق مدام
 است و جمال یار بہر او نثرہ از انست کہ چشم ظاہر را و پوریا پدید آمدن محققین بر آنند کہ از بیچ نبی مرسل و ولی کامل
 قلق ز رفتہ نہ مخصوص برداریناست بلکہ در وار عقبہ نیز۔ للمحافظ الشیخ انزی رحمۃ اللہ علیہ
 بلبلے برگ گلے خوشترنگ در منظر داشت بہ و دندان برگ و نواخوش نامائے ارادت کہ گفتہ ش در عین وصل این
 ناظر ہوا چسبیت بہ گفت ما را جلوہ معشوق درین کار داشت بہ عاشق دل موخترہ از خود و از غیر نظر بردوختہ بقاے
 مے رسد کہ عشق آنجا حجابے ست۔ قال الغوث الاعظم العشق حجاب بین العاشق
 و المعشوق۔ چون عاشق و عشق مانند جز معشوق ہرچہ مانند۔ ع مانند اللہ باقی جسمہ رفت بہ
 ع تسلیم اینجا رسید و سر شکت۔ اللہ اللہ لیس فی الوجود الا اللہ بہ کہ استعار ملاقات و فتوے
 یوسیع کردہ بود و جامع جمیع اہل شد است ہر آنکہ بنس الفقہ علی باب الامیس۔ و حق سبحانہ تعالیٰ
 مے فرماید کہ ما متاع الدنیا الا قلیل و از ان اقل قلیل شمار سیدہ پس بالفرض از ان چیزے ہر خچ امید داد
 جزو لایحجر اشش خواہد بود پس برائے جزو لایحجرے چہ مناسب کہ نام خود را از دیوان حق تعالیٰ برشم
 کہ در کتب مشائخ مکتوب است اگر نام کسے دیوان بادشاہے باشد از دیوان الہی برے آرزوش
 کہ خطے نوشتہ و استاد عار نمود کہ زیارت خواجہ معین الدین تشریف آرد کہ بدان تعریف ملاقات میسر آید
 فرمودند ان اللہ لا یبظری صورکم و اعمالکم انما یبظری قلوبکم و نیاتکم

يا مثال اين امور فرقيته مني شوم كه از كيميا و كيفيت سلوكه راه خدا استفسا رنموده بود اما رقام فرمودند
 اذا تقربت الالهة و تجسدت الالهة و احصل المقصود
 بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ الحمد لله الذي هدا انا الصراط المستقيم و وفقنا للعروج
 الی معارج المنهج القويم و الصلوة علی رسوله صاحب الخلق العظيم و اله و اصحابه
 الهداة الی النعيم المقيم - اما بعد فيقول العبد الضعيف الخفيف الاله
 الی الرب المعين عبد الرحيم بن و جيه الحق و الدين غفر الله له و لوالديه و احسن
 اليهما و اليه لما تقنت الشيخ عبید الله بن فخرن الحقائق و المعارف شيخ محمد
 قدس سره اشغال الطريقة و القادرية و الجشتية و النقشبندية و المدارية
 زاد الله لاهل مشرقاً و غرباً و رأيت فيه آثار الفناء و البقاء و انوارها و اسرارها فاجرتهم
 كما رشاد الطالبين و السالكين الی الله و البسته خرقة المشايخ قدس الله اسرارهم
 كما اجازني و البسني مشايخ الطرق المذكورة فمن صحبه فكانه صحبني و يدك كيدك
 فمن بائعاً فكانه بائعاً و ايضاً اجزته لدراس التفسير و الحديث اللهم اسر زكوتي
 اياه الاستقامة علی سعادة المشايخ و اجعل الآخرة خيراً من الأولى بعزتك
 و جرمه نبيك و اله و اصحابه اجمعين بس حستك يا ارحم الراحمين قال الله تعالى
 ان كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله و يغفر لكم ذنوبكم - اللهم وفق لما تحب و تقبل
 بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ الحمد لله الذي هدا انا الصراط المستقيم و الصلوة علی
 رسول محمد هادي المنهج القويم و صاحب الخلق العظيم و اله و اصحابه هداة
 طريق الوصول الی الله الرؤف الرحيم اما بعد فيقول الفقير الحقير عبد الرحيم
 ابن و جيه الحق و الدين الدهلوي غفر الله له و لوالديه و احسن اليهما و اليه ان
 الولد الصالح التقى حبیب لدين منبع الحقائق و المعارف شيخ محمد الپهلتي قدس
 سره لازم صحبتي و تعلمني علم التفسير و الحديث و التصوف تلقنته اشغال الطريقة
 العلية القادرية و الجشتية و النقشبندية كش الله تعالى طاب لهم ما راد و وصل الله
 ساكنيها فرأيت فيه اسرارها و انوارها و آثارها فاستخرت الله سبحانه و تعالى

لاجازة الارشاد طالبي وصول الله وسالكين الى الله فامرني والهمني سبحانه وتعالى
 ان اجزت للايصال والارشاد فاجزت لارشاد الطالبين واكمال السالكين اجازة
 ظاهرة عامة يحضر من المشايخ العظام العلماء الكرام والفقهاء ذوى الاحترام كما اجازني
 مشايخ الطرق المذكورة قدس الله اسرارهم ويدى كيدى فمن بائعه فكاننا
 بايعنى ومن بايعنى فكاننا بائع النبى صلى الله عليه وسلم عليه وعلى اله واصحابه افضل
 الصلوات واكمل الخيرات واسأل الله لاجله الاستقامة والسداد على الطريقة
 المستقيمة والبشارت والداوام على طريقتة الغريمة وايضا اجزته لتعليم علم التفسير
 والحديث والتصوف وبالله التوفيق الرفيق والحمد لله رب العالمين :-

الحمد لله رب العالمين والصلوة على رسوله محمد وآله واصحابه اجمعين - بخدمت مجمع
 كمالات ظاهري وباطني - منبع حسنات صوري ومعنوي از احقر فقير محمد عبد الرحيم بعد از سلام محبت اليتام
 واضح آنكه اشتياق ملاقات زياده ازان است كه تحرير آيد ثانياً آنكه بعضى طلاب خدا و اخوان الصدق الصفا
 بخدمت عالي برائى اخذ طريق رجوع ميكنند و از انجام كه همت عالي و نعمت متعالى است بنظر كردن
 بر بى استعدادى طالبان اين زمانه بر اظهار طريقه عليه و اجرائى خير كثير متوجه ميشوند - الحق اگر نظر كوتاهى
 نظر طالبان كرده شود حرفى از اسرار حق نتوان گفت اما حسن آنست كه باهل طلب قواعد طريقه عليه بايگفت
 و هر كس موافق استند از خود بهره در شود قال النبى صلى الله عليه وسلم نقص الله امره سمع
 مناشئاً فبلغه كما سمعه قسبت مبلغاً وعنى له من سامع و طريقه بزرگان كه تا اينجا رسیده
 بهمين است بايد كه براين حديث عمل كنند و هر طالبى كه آيد اظهار طريق بوسه ادا كند فكل نصيب
 نصيبه و اگر عدم اظهار طريقه نظر بدم اجازت كه شرط اظهار طريقه است باشد از اين فقير اجازت اند
 و اين فقير را در عالم ارواح اجازت از روح پرفروش آنحضرت صلي الله عليه وسلم است و از صاحب
 طريقه حضرت خواجه بهاؤالدين نقشبنديز حاصل است و در ظاهر اجازت از عارف رباني و ما بر اسرار سبحاني
 حضرت سيد عبد القدوس سرور است و ايشان را از شيخ آدم نورى و ايشان را از مجد و الف ثاني قدس سره
 نيز اين فقير را اجازت از قدوة العارفين زبدة العارفين زبدة المخلصين خواجه ابوالفاسم كه مشهور بخليفه جيو
 بودند قدس سره و ايشان را از علم علماء واعرف عرفاء ملاولى محمد قدس سره و ايشان را از صاحب طريقه

وسلوک میرا کبر علی اکبر آبادی قدس ستره وایشانرا از خواجہ عبداللہ وایشانرا از خال خود خواجہ محمد کبیری وایشانرا از مولانا خواجہ عبدالحق وایشانرا از خال خود پیشوا کے برابر خواجہ عبداللہ احرار قدس ستره وراحم واسامی طریقه قادریہ وچشتیہ کہ حضرت مجدد الف ثانی قدس ستره میرا نوشتہ فرستادہ خواہ شدہ :

حامداً و مصلياً و مسلماً - اما بعد برادرم فیض اللہ داکم منظر فیض اللہ باشند - اے برادر فیض اللہ ناگاہ رسد آتا بر دل آگاہ رسد دانی کہ دل آگاہ کیست دے کہ متادب بااداب باشد ادب بر سہ قسم است ادب خدا و ادب رسول خدا و ادب خلق خدا من حافظ اادب بلخ مبلغ الخ جال -

امام مالک رضی اللہ عنہ در کوچہائے مدینہ گاہے سوار نہ شد زیرا چہ جائیکہ محبوب رب العالمین و سید المرسلین علیہ فضل التحیات و اکمل التسلیمات پیادہ رفتہ شد آنجا سواری سوئے ادب است

و آن امام ہمام ہر جا کہ عمارت قدیم میدید با ادب تمام بوسے داد بر امید آنکہ شاید آن گل بوستان نبوت و آن شمرہ باغ رسالت بوسے دستے رساندہ باشد چون فیض رسد چشم و اشود و تماشاء

فیض مقدس بینی و بعد از استقرار با سر از فیض اقدس رسی چندان افاضہ و فیض بینی کہ اثر افاضہ و فیض از بصیرت مستتر گردد بجز فیاض ہیچ نبینی چون سعادت ازلی در رسد و کمال ایمان و ایتقان نصیب تو

گردد از ہمہ فیوض فانی شوی و بہ فیاض باقی گردی ع الفقر اذا تم هو اللہ - این است سہ این است کمال مرد راہ خدا : در ہر چہ نظر کند خدا را بیند : ع قلم اینجا رسید و سر شکست :

ماہر اسرار کما ہے اعنی میان شیخ محمد جو سلمہ اللہ تعالیٰ - سلام باشتیاق تمام مطالعہ رسیدہ واضح آنکہ در حدیث نبوی علی مصدر ہا الصلوٰۃ والسلام وار دست کہ من استوی یوماہ فهو مغبون -

پس باید کہ ہیچ نفس از جہد و اجتهاد تغافل بناید کرد و در از یاد کمیت و کیفیت نسبت سعی بلوغ باید نمود اگر عمر نوح درین صرف شود بنور ذرہ از حق او گذاردہ نشود غنیمت لایقظی دینہ و غریب کا یودی

حقہ ہمین است از شواغل متفرقہ و اوراد مختلفہ دست باید داشت و بحسب سبب توی و ام متوجہ باید بود و نہ شبم نہ شب پرستم کہ حدیث خواب گویم : چو غلام آفتابم ہمہ ز آفتاب گویم : اے برادر االسکون علی

قلب اکال و لیاء حرامہ اصلی متفق علیہ است موازنہ ماضی و حال از واجبات طریق است اصول پنجگانہ کہ این حقیر را عنایت فرمودہ اند در ادائے آن صرف ہمت باید نمود و دوام الذکر و التقوی

علی کل حال و ایصال النفع للحق من غای تفرقة - وعدم تفضیل نفسہ علی احد من

خلق الله والتواضع لاهل الله وخلق الله والسلامة

برادر میان شیخ ابو معظم همیشه در یاد حق مستغرق باشند یاد برابر باو کن بین که چه ماند۔ والسلام۔ قل الله ثم در ہم۔ از درویش عبد الرحیم بعد از سلام واضح آنگذلت انبیا و اولیا چیست تترل انرا علی باسفل حسنات الابراریات المقربین مقرب جناب آئی بزار شغل آگاہی نیست آگاہ کیست که از آگاہی فعل است العلم حجاب الاکبر امام شافعی فرمود علم علماء مسلم من نیرسد و علم من بلسلم صوفیہ نیرسد و تمام علم صوفیہ درین لطیفه است الوقت سیف قاطع کارے که درو نفع نباشند پسند ع یارے که درو نفع نیابد بگزین: باید که درس نبوغے بان که باگاہی باشد و در جہ اعتدال بود و یارے که موافق طریقت و باشرعیات باشند ایشان التفات میکرده باشند از مراقبه و محاسبه و مشارطه و معاقبه و مجاہدہ یک لحظه خالی نباشند کہ بنا کار این طریقہ بنفس است بنا و کار طریق دیگر بر زبان حق حق درین ایام بعضی معارف از ذات حضرت محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم بواسطہ اخذ نمود انشاء اللہ تم نوشته خواهد شد و این حقائق ماسبق اند الحمد لله علی کومہ و منہ۔ برادر میان محمد معظم و شیخ

عبد الوہاب و غیرہ کہ رابطہ معنوی و یا صوری داشته باشند سلام رسانند:

حامد او مصلیاً و مسلماً اما بعد آن حقائق آگاہ و معارف انبیا مشیخت آب کمالات الکتاب اعنی میان شیخ محمد جوہی ہمیشہ در بحر احدیت مطلق مستغرق بوده خوشوقت باشند مکتوب مرغوب رسید فرحت حاصل گردید و برائے غوث محمد کتابے نوشته بودم کہ مشتمل بر عجائب و غرائب حقائق و دقائق بود و در آن کتابے نیز نوشته شده بود کہ عمان اختیار در دست کہ سخنان مے نوشتہ اما خالی از سترے نیست کہ مے نویسانیدہ نہیہ انیم کہ برائے کدام شخص مے نویسانیدہ در نور حوصلہ آن برادر نبود آن آخر مکتوب کہ بزور خود را از سر کشیدہ موافق استعداد محمد غوث نوشته شدہ بود انشاء اللہ تعالی کتابت دیگر نوشته خواهد شد۔ برادر م میان محمد غوث بعد از سلام معلوم آنکہ جن اکرم اللہ خیر الجناء و درناکم اللہ عشقه و شوقہ۔ برادر م شیخ معظم جوہی را سلام برسانند۔ بخدمت حقائق و معارف آگاہ سجادہ نشین مقربان حضرت آہ میان شیخ محمد عاتل جوہی سلام و اشتیاق رسانند بخدمت عبد الحفیظ و میان شیخ عبد الحکیم و میان جان محمد جوہی و میان عبد الباقی و میان انور و حافظ فقیر اللہ جوہی سلام اسلام برسد:

الحمد لله والصلوة علی رسولہ محمد وآلہ اجمعین۔ ابابعد از فقیر عبد الرحیم نجد خاں
 و معارف آگاہ ماہر سر حضرت آقا مقرب درگاہ مقتداے طالبان حضرت احد اعنی میان شیخ محمد جمیو
 ہمیشہ در ترقی معارج فی اللہ باشند مدت مدید شد کہ پیامے و سلام و خبرے ازان برادر زریده
 خاطر نگارنت باید کہ بدست آئندہ این طرف خبر سلامتی خود البتہ بفرسند کہ جمعیت اکثر مردم اینجا
 است۔ بخدیمت مشیخت آب کمالات اکتساب میان شیخ محمد عاقل جو سلام بندہ رسانند و جمیع
 برادران و مجال سلام برسد زیادہ وقت نبود۔

حامد او مصلیا و مسلما۔ ابابعد از درویش محمد عبد الرحیم بہ برادر مشیخت آب میان شیخ محمد
 عارف و والدہ میان شیخ محمد و برادر میان محمد معظم نامہ رسید بحر رضا و صبر و بیچ چارہ بود انذالہ و انانہ
 الیہ و اجعون۔ حق جل شانہ نصیب ایشان مغفرت کند و شمارا محبت و عشق باد و از شنیدن غلبہ آزار
 میان شیخ محمد میان محمد عاقل جو بسیار فکر و دے نمود حق سبحانہ و حفظ و حمایت داشته صحت عنایت
 فرماید و کتاب در عین انتظاری رسید باید کہ زود بدست آئندہ این طرف خبر آنجا البتہ البتہ سے نوشته باشند کہ
 تعلق خاطر آن جانب سے باشد۔ انشاء اللہ تعالیٰ این بلیہ بالکلیہ مرتفع خواهد شد بکرمہ و منہ ہمہ برادران را
 و دوستان اسلام رسد۔ برادر دلداریک اسلام وافر رسد و در یاد حق باشد کہ عمر عزیزست شما خود بہر سبب از اجتناب نوشتن نسبت
 حامد او مصلیا و مسلما بعد از سلام خیر انجام معلوم آن ہر ایک برادر اعنی میان شیخ محمد و میان شیخ محمد معظم
 آنکہ درینو لا خبر آزار میان شیخ محمد رسیده بود بالکلیہ متوجہ بجانب او شدیم بعد ازان چون خبر آزار شما
 رسید بسیار فکر و حزن روداد۔ چنانچہ اکثر یاران را محسوس سے شدہ با یاران گفتیم کہ
 فقیر متوجہ کلیہ بجانب شیخ محمد ہر چه شود کہ شود۔ اما تمنائے طبع ما آنست کہ شیخ محمد زندہ ماند و صحت
 یابد ہر چند بعضی یاران گفتند کہ در باب دیگران نیز متوجہ شو کہ گفتیم طبع بالطبع متوجہ بجانب اوست بجانب
 دیگرے متوجہ نہیں شو و مدتہا درین توجہ ماندم بلکہ اشغال دیگر را ترک دادیم چون درین کتاب خبر صحت شما
 رسید فرحت حاصل شد الشک لله و المنۃ کہ انشاء اللہ العزیز در باب جمیع برادران قصہ بود و دعا
 کردہ خواهد شد و المرجو اللہ القبول بارہا با یاران ہمین میگفتم کہ ہر کہ رود روز ہر چه شود شود شیخ محمد را
 حق سبحانہ بہ صحت و عنایت و از الحمد لله و الشک کہ حضرت حق قبول فرمود چون دل ازین توجہ
 فراغت یافت انشاء اللہ تعالیٰ توجہ عام و شامل ہم نمودہ شود۔

مشیخت آب کمالات اکتساب میان شیخ عنایت اللہ جو ہمیشہ در عنایت حق جل شانہ بوده محفوظ و مسرور باشند۔ از درویش دلریش عبدالرحیم بعد از ابلاغ سلام واضح آنکہ کتابت شریف رسید و تا کید استعداء مرقوم بود مشیخت پناہ از کسالت طبع و از اطالت طریق مع حریت الایام و عدم الرفیق الشفیق معذور در اک سرور ملاقات شریف ماندم و حقیقت طریقت طبیعت احقر انقرآن و اصل خدا در ہر کس با ہمہ کس و از ہمہ کس جدا مولانا کے محمد اعنی شیخ محمد استفسار کنند امید است کہ بعد از اصفا و اجتماع معاف خواهند نمود و اصل حق شیخ محمد جو را اشتیاق فراوان رسید مدت مدید و عمد لیب شد کہ آن برادر را دیدہ نشنیدہ است توجہ خاطر بان طرف مے باشد ۲ العشق و الصبر ثمر التسلیم۔

صالحہ زمانہ مخلصہ بگانہ بعد از سلام محبت الیتام واضح آنکہ اوقات عزیز خود را بخلقت و عطلت ضائع نگردانند و انفاس نفیس خود را بجز ذکر حق تعالی نگذارند ہر یک نفس کہ میرود از عمر گوہر لیت ۳ کا نرا خراج ملک و عالم بود بہا ۴ پسندین خزانہ دہی ساکنان بود ۵ و انکہ روئے بجاک نہی دست بی نواہ پس صحبت از خلق بگذار و روئے بخلق آر و اوقات خود را بتلاوت قرآن و ذکر دوام و آگاہی توجہ تمام معمور وار ۲ لعلی الی ربک کیف مد الظل بجان و خود را چون صورت آئینہ و سایہ دان و سایہ ہمیشہ بے مایہ است و صورت را نمود لیت بے بود و حقیقت معیت حق با خلق نہ در گفت آید و نہ در شنود پس صم بکم عی فہم لایعقلون۔ نصیبہ عارفان است ہستی حقیقی دانستن کا نادان و غافلان است و شغل کہ تلقین کردہ ام نصب العین خود داری و دے از راہ غفلت نہ بر آرمی اگر بالا نظر کنی ہمہ اللہ است و اگر پائین نظر کنی ہمہ اللہ است و اگر راست بینی ہمہ اللہ است و اگر چپ بینی ہمہ اللہ است و اگر در خود نظر کنی ہمہ اللہ است ہمہ حرکات و ارادات من جانب اللہ است پس ہمیشہ درین نسبت کوشی و خود را از نظر خود پوشی ع مانند الا اللہ بانی جملہ فت ۳ اللہ لیس فی الوجود غیر اللہ قل اللہ ثم ذرہم۔ یعنی اللہ بس ماسوے اللہ ہو کس و انقطع النفس و وہرہ ہون یا نہیں ہونا ہرے ہونا نہیں ہونا۔ سبھی اندھیا را شکیا دیکھت یا نہ ۴ و چاشت و تہجد بسبب نسبت باطنی فوت نشود کہ درین ثمرات و کمالات بشمار است ۵ دل گفت مرا علم فی ہوس تعلیم کن اگر ترا دست رس پگفتم کہ الف گفت اگر گفتم پیچ ۶ درخانہ اگر کس است یک حرف بس سنت ۷ السلام

شعرا الاستیاق :

جامع کمالات مجمع صفات و حسنات ہر یک بر آدم شیخ عبدالوہاب و میان شیخ محمد معظم و ادعشق و محبت
خویش داشته نہایت مراتب علیا را کہ غایت کمالات انسانیت مشرف گر داناد بالنبی و آلہ
الاجداد احوال موجب شکرست و جمعیت دارین این برادران مطلوب اسے برادر حق تعالی
فلاح را بر ذکر کثیر معلق فرمود کما قال اللہ تعالی فاذا ذکر واللہ ذکر کثیرا لعلکم تفلحون
ذکر کثیر آنست کہ خود را و بسبب ماسوے اللہ فراموش کنم و نسبت فراموشی نیز فراموش کنم فلا
یبقی غیر اللہ حال ماگرد یعنی بجائے وجود مہوم وجود مہوب مستقر گردد فاذا تم الفقر
ذہو اللہ ماند فلاح و نجات حقیقی آنست کہ ہرگز آن آفتاب آنجا بتافت نہ آنچہ آنجا وعدہ بود اینجا بیافت
درماقتنا اللہ ایانا و ایاکم :

الحمد لله والصلوة على رسول الله وعلى آله واصحابه اجمعين : اما بعد تائیدات
ربانی و توفیقات جذبات سبحانی بدرقہ شوق الہی موصل وصول مراتب معارف نامتناہی بجناب
فضائل و فواصل تاب حقائق و معارف اکتساب حسام الحق و الملة والدین متوالیہ و متعاقبہ باد
بعد از ابلاغ سلام محبت الیتام واضح آنکہ این شیخ از وضع شریف آن برادر بسیار بسیار مخطوط
است و محبت بمرتبہ ایست کہ در رشتہ تحریر نگنجد و نہ در میزان تقریر سنجد محبت این جانب را
قیاس بر محبت خود کنند فنظوی لسان القیل و القال و ننظر حقیقتہ الحال از حق سبحانہ
عم احسانہ در باب آن برادر و مانمودہ شد کہ خداوند کمال توحید کہ ثمرہ ولایت محمدی و عبارت از صراط
الستقیم و نہج توہید است ظاہر او باطنابے سابقہ عمل محض فضلک و منک نصیب آن برادر
کن و کمال نسبت تجلی ذاتی کہ فوق آن هیچ متصور نیست بر دیدہ بصر و بصیرت آن برادر
مکشوف گردان علومہمت از زانی کن ان اللہ یجب معالی الہم علمت ابرار علیت
لا الہ الا اللہ بمعنی آنکہ لا فاعل ولا مصرف فی الوجود الا اللہ بی یسمع و بی
یبصر و بی یبطش و بی یناطق حال ایشان است و عدم تصرفات و جمیع تدبیرات
در مجرای اسے حاجات و مقتضیات صفات نشان شان است تا ترک علایق و عوائق نہ کنی
یک سجده شاکستہ لائق نہ کنی نہ ہرگز برادر خویش و اصل نشوی نہ تا ترک خود و جملہ خلایق نہ کنی نہ تخلقوا باخلاق

الله حال این قوم است و تجلی صفاتی مقام این بزرگوار است حقیقت این مقام علیه صفات
 حقیقت و صفات خلقیه است منقول است که چون نمود مرد و خلیل الجلیل را خواست که در آتش
 افکند لباس از بدن مبارکش در کشید و در آتش افکند تمامه ملائکه مفریان و کرمیان گریان گریان
 نوره و ناله و فغان بر کشیدند از حیرت آنکه عجب کارے و غرائب اسرار است که باد و مستان خود
 چنین کنند با دیگران چه کنند جبرئیل از رب جلیل دستورے خواست که خداوند آتش را
 بر خلیل سرد گردانم حکم شد اگر عاقبت خود خواهی خلال اسرار باد و مستان خلیل مشغول در خلیل نشوی
 عرض کرد که اگر حکم شود معذرت خلیل کنم فرمودند که معذرت کن و بے رضائے او هرگز کارے
 نه کنی خلیل علیه السلام در هواے نار رسیده بود که این نار بر سید و گفت ابراهیم اَللّٰهُ اَعْلَمُ
 حَاجَةً - گفت اَما اَلَيْكَ فَلَاح - جبرئیل گفت قل ربك گفت حسبى سؤالی علمه
 بحالی ملائکه چون علومهت خاکی را دیدند زبان عجز و نادانی خود با اعتراض کشادند و غرور اعراض
 و اعتصاف را از سر خود دور نهادند پس طالب حق را باید که در همه امور خود چه کثیر و چه تسلیل رب جلیل
 چون خلیل و کیل خود سازد و وقع توقع و طمع از مخلوقات مخلوقات بالکلیه کند و مرویست که
 سلطان العارفين علیه الرحمه از حیز این جهان با وج آنجهان انتقال نمود حضرت جل شانہ از راه
 نطق و انبساط خطاب فرمود که بایزید بدرگاه ما چه تحفه و هدیه آوروی گفت خداوند اگدائے راه
 بدرگاه حضرت شهنشاه چه آر و بجز امید از عطاے حضرت بادشاه چه دار و حق تعالی فرمود گدارا
 باید که بمقدار خود هدیه نیاز بدرگاه ما آر و بعد انان صلہ و عطیہ از درگاه ما بر دار و سلطان العارفين
 عرض نمود که خداوند بدرگاه تو توحید آورده ام حق تعالی فرمود بایزید شب شیر پاوری
 بایزید شیر سندی پیش افکند و گفت خداوند اما وحد ناک حق توحید ک و قصه
 شب شیر است که شبے آن مقتدائے عارفان شیر خورده بودند و در دے در شکم پیدا
 شد اصحاب پرسیدند که حضرت سبب در چسبیت فرمود که از خوردن شیر است از
 مسبب غافل شد و نسبت بشیر کرد چون نسبت از راه غفلت بود بایزید معاتب گشت و اگر نه
 بالنسبت جنوری بودن اشیا منظر و مجلی حق تعالی اسناد کردن آثار با اشیا از انبیا
 و اولیا بسیار واقع شود و معنی حقیقت حدیث بسم الله فی قلب المؤمن حضور

زمین نسبت است و ظاهر قل کل من عند الله والله المرجع والمعاد والله خلقکم وما
 تعملون بخوانیم و استناد جمیع ممکنات ذات و صفات و جمیع نسب و اضافات و همه آثار
 و اطوار سوی حق سبحانه و انیم اللهم انا حقائق الایاشیاء کما هی و خلصنا عن المناهی واقطع
 عنی ما یقطعنی عن شهودک و معرفه کسالات وجودک و علومت مقررین احراز
 آنکه چون جنبه از جذبات الهی سالک طریقت و طالب حقیقت را در یابد او را در وجود خود و غیر خود بجز
 ذات تعالی و تقدس عما یصفون و تسبیح و تنزیه عما یشیر کون بحکم العشق فارسی
 القلوب یحرق ما سوی المحبوب و بحکم لمن الملک الیوم لله الواحد القهار
 و کل من علیها فان و یبقی وجه ربک ذو الجلال و الاکرام نماند و حقیقت قمر و خیال
 معلوم گردد و سر و الله خلقکم اینچنین مفهوم می شود و نسبت فعل و اقتدار و اطوار وجودی باست در
 نظر شهود از وجود آنرا وجود نبود فعل چگونه بود و اقتدار که تواند بود شیرین شد بشنیدن کسب و کسب
 نسبت العرش اولیای نفس به کفر شریعت دو معبود پیدا شدن است و کفر حقیقت در موجود دانستن
 چون بحقیقت المرزالی الی ربک کیف مدت الظل رسیدیم از هستی خود و از لوازم آن
 رسیدیم شنوی ما همه ظلم و اهل باخدا سایه خود از اهل که باشد جدا به ما همه شیرین دباید علم به حمد اش
 از یاد باشد و بدم به چون آفتاب احدیت از مطلع عزت و کبر یا بنا به حکس سایه را که همسایه آفتاب
 بود در نیاید بحیب کار هر جا که آفتاب نیاید سایه نباشد سایه را به آفتاب چو دست
 با جنس دست نیست مادام به سایه متحرک است ناکام به چون سایه زد دست یا بایه پس نیست بزرگ سایه به
 چیز که وجود را بخود نیست بهستیش نهادن از خود نیست بهستی که بحق توام دار و نه او نیست و یک نام دار و نه
 المحذات اذا قورن بالقدم لم یبق له اثر و العاشق المسبکین اذا تملاتی فی
 انوار حسن معشوقه و لم یبق له علم و لا خبر - چون پروانه در شمع فانی شد و سه راهی
 پروانه مانند آن فی العبودیت سرالوان کشف لطیف الالبوبیه اینجا واضح گردد و سر
 کالاله الا هو که توحید انحصار است درین مقام لایح شود و حقیقت کالاله الا الله که
 توحید خواص است اینجا معلوم گردد و نعره انا الحق زمره سجانی در این حال مبر بر زند و حقیقت
 اسلام که فوق ایمان است معانیه گردد و خیال که بر اینجا و شناس که هر کور خدام شد خدا نیست

معتشوق را اگرچہ نہایت بے رنگیست اما عشق را بسیار بوجہب نیزگیست کہ حقیقت کند بزرگ مجاز
فوق و تحت در این راہ مفقودین و شمال دین مسالک معدوم ہے
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ وَالصَّلٰوةُ عَلٰی رَسُوْلِهِ مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ
وَاصْحَابِهِ اَجْمَعِیْنَ ۝ ابابعد تا ایدات ربانی و توفیقات سبحانی بجناب کمالات الکتاب
مہبط انوار نامتہا ہی نظر آثار اسرار و آیہ الہی حقائق و معارف آگاہ فضائل و فوائد و دستگاہ
شفیقنا و جبینا میر کہ شیخ حسام الدین متوالیہ متکاثرہ باد۔ بعد از سلام محبت التیام و شوق
انشاط و واضح ضمیر فیض تاثیر آنکہ کتابت پر لطافت کہ ہر حرفے چون ذرے و ہر کلمہ پر از مترے
و ہر سطرے کہ عقد الدار بود رسید فرحت بر فرحت حاصل گردید مضمونش استفسار
رفتن لشکر ظفر اثر بود واضح آنکہ از عالم غیب و موطن لاریب کشفوت ہماختند کہ رفتن ہم مبارک
اثر و آمدن ہم بالخیر و النظر خواہد شد ۱ لینا المر جمع والینا المئاب و سلام من رب
الرحیم۔ و این بشارتے ست عظیم۔ مخدوم سے بادوست رسیدیم چو از خویش گذشتیم ہے
از خویش گذشتن چہ مبارک سفر ہے بود چو از خود باید گذشتن و بدوست باید پیوستن از ظاہر و باطن
سفر باید کرد و از باطن بالطن البطون یعنی از مرتبہ ظلیت بر مرتبہ اصلیت حقائق علیتہ باید رسید و از
حقائق بحقیقتہ الحقائق باید پیوست ۲ الفقر اذا تم هو اللہ این ست نہ ممکن واجب گردد
و نہ واجب ممکن ہے گوید آنکس دین مقام فضول ہے چہ تجلی نداند و ز حلول ہے شمس
تعلی العشق عن همم الرجال ۱ و عن وصف التفرق و الصلا ۱ متی محل شیء عن خیال ہے
تحل عن الاحاطة و المثال ۱ عاذا نالہ من اعتقاد الزندقۃ العتید و ضلال
۱ اهل الشرك و یک دستار و یک شیشہ سرکہ مقطر و دوشیشہ گلاب رسید حق تعالی
بمحض کریمہ و منہ لباس محبت ذاتیہ خود آن برادر را عنایت کند و مشام را از بوئے عطر
معرفت خود معطر گرداناد۔ خاتمہ در بارہ ملفوظات ایشان کہ زبدہ را سخن فے اعلم
و العمل شیخ محمد بر الحق پھلتی رحمتہ اللہ علیہ صبح کردہ بودند سالک را باید کہ ہمیشہ شب و روز
ذکر ماند و جدو جب بسیار کند و چنان جس کند کہ موسو ذاکر گردد و گاہے بغیر از جس ذکر نہ کند
جس کہ دن چنان فرود کہ ہوش برود و ہلاک گرد باز چون در افات آید باز از سر نو چنان مشغول شود نفس آرام نہ طالب

حق را باید که از نماز فجر تا آنکه یکپاس چیزی از آن زیاد روز بر آید در مراقبه بنشینند و بعد از مراقبه سخن با کس نگویند تا نماز ننگذارد و چون وقت
 زوال شود باز بنشینند تا وقت ظهر و نماز عصر اول وقت بگذارد و در مراقبه کند تا مغرب و از مغرب تا عشاء
 بنشینند و چون نیم شب شود نماز تجمد او انموده تا فجر بنشینند چون خواب غلبه کند آب بروی خود
 افشانند تا خواب منقطع شود که درین وقت ها فتوحات غیبی بسیار روئے نماید و کثرت بسیار
 در خود یابد و خصوصاً شب جمعه که بسیار فضیلت دارد باید که خواب نکند و اگر کسی زن داشته باشد
 باید که در وقت با و یکم شب خواب کند در آن شب هم نماز تجمد فوت نکند که این وقت باز نمی آید بلکه بعد
 از ادا کس نماز خسپد و زیاد نه کند که به بسیار اختلاط نفس می میرد بلکه طالب حق را باید که چشم
 بسته همه اوقات در مراقبه باشد و بے مراقبه هرگز نشیند و استعمال کند که همیشه دو زانو بنشینند
 که نشست طالبان خدا همین است و هر گاه که بنشینند خود را از خود می کنند و باید که همیشه بخیال جمال
 یار باشد تا شیطان ره زدن نتواند و آنچه اطوار عجایب است روئے نماید از اثر توجه او دانند و بجد
 خود ندانند و چون به صحبت درویشی رود و متاثر شود این را از برکت نظر پیر خود دانند که این
 قابلیت از نظر ایشان پیدا شده فرمودند اگر درویشی یکبار توجه کرد دست و از قید هستی آزاد
 کرد است اگر مشغول ماند همین او را کفایت کند نمیرد تا که کار او تمام نشود فرمودند سالک اگر بقوت توجه
 بر اوج مراتب برده شود در تسلیل بماند و ترقی کردن نمی تواند پس اول اندک توجه کرد در مقام جد
 و جهد باید آورد من بعد آنرا بسوئے نسبت باید رسانید تا وقت و نسبت صاف رود و نسبت
 چنان غلبه کند که قریب به هلاک شد و خواهد که با کلمات دیگر مشغول شود تا هلاک نگردد فرمودند
 اگر طالب حق در صحبت یگانگان افتد زیاد از دو ساعت نشیند و آنگاه جس دم چشم کشاده
 کند لیکن چنان جس دم کند که سخن ایشان نه فهمد و اگر ضرورت افتد که سخن باید گفت بزبان سخن با لغت
 و بدل در ملاحظه شغل با جس دم باشد تا وقت عزیز که نعمت بے بها است ضائع نرود و در وقت
 تسلیم و تعلم در وقت آمدن و رفتن نیز متوجه بجانب دل چه جس دم باشد تا که در وقت
 جنگ اعدا نیز جس دم نگذارد و چون خواهد که خسپد هم در جس باشد که خواب رود هر وقت که
 جس کند چنان کند که هلاک گردد اگر روح از غایت جس ازین بدن بیرون رود باز نیاید نه
 سعادت که بعضی بزرگان را این حالت روئے داده و بجز عشق و محبت و سوز و درد

وصول بحق تعالیٰ میسر نہ کر دو عاشق صادق را باید کہ ہمت بر آن دارد کہ طالب گوئے عمر
خود را در یاد موئے صرف کند و این بخاطر نیارد کہ این کار سے است کہ ازین زود فارغ
شوم کہ ہرگز هیچ بر او نہ کشاید بلکہ نظر از حصول و عدم حصول نیز بردارد کہ سال حصول ہمین
داند کہ حق تعالیٰ تو نسیق یاد خویش عنایت فرمود و حصول کار موقوف بر این است -

چون تمہش درست شد کار بحصول پیوست و اگر قبض شود باید کہ نا امید نہ کر دو - بلکہ
ہچمان در جہد و جہد باند و شاکر بماند اگر سالہا تبصن بماند نا امید نہ کر دو تا حق تعالیٰ
یک مرتبہ چنان بسط و کشایش روزے کند کہ اچہ سالہا سال حاصل نہ شود در یک لمحہ
حاصل شود و باید کہ سالک در کار خود چنان گرم باشد کہ در اصلاح دیگرے تصور خود

پایید اگر چہ دوست باشد ہرگز بحال او متوجہ نشود و کار خود بوجہ احسن کرد ازین جہان برود
نقل است کہ از حضرت اولیس قرنی رضی اللہ عنہ حضرت مرتضیٰ علی کرم اللہ وجہہ و صیت

خواست فرمودند کہ لے علیٰ فرصت نہ دارم - طالب را باید کہ در حال انتظار جمال محبوب بماند
و لمحہ و لحظہ ازین اندیشہ فارغ نماند تا یک بیک در باطن او مثل چراغ افروختہ گرد و ظلمت
ہستی برود و ہر وقت خود را بتدی داند و در جہد و جہد شغل چنان سے کند گویا کہ

ہمین وقت مرشد ارشاد فرمودہ بیاد حق جگر خود را کباب کند و ہر جا کہ باشد ختم عمر خود
در آنجا داند و اندیشہ بر فاستن ازینجا منقطع کند و مرگ را حاضر داند تا پیش از مرگ بگردد
و مرتبہ موقوف قبل ان تموتوا حاصل شود و قبر ہر کمنہ را تصور کند و عبرت از دنیا گیرد

کہ روزے کے حال میں نیز چنین خواہد شد - نقل است کہ مردے زمین سے کنڈید ز نندان
بوسیدہ یافت از دوسے عبرت گرفت اور در خانہ آورد و نگاہ داشت و در یاد موئے
تعالیٰ مشغول شد و صبح و شام ہر روز او را ویدن لازم گرفت تا بدینا رغبت نیفتد
و از باوجود ناسل نہ کر دو - تاکہ از دنیا برنت استتہ -

ویداند کہ اگر عمر من پنجاہ سال باشد آن نیز مثل باد بگذارد آن روز امروز است قال
النبی صلی اللہ علیہ وسلم الدنيا ساعة فاجعلها طاعة -

نقل است کہ چون متفوح علیٰ نبینا و علیہ الصلوٰۃ والسلام پیام پر سپہ کہ سے راز ترین

پیغمبران از روی عمر دنیا را چون یاستی گفت چنانکہ خانہ کہ ڈروازہ از سیکے درآیند
 و از دیگر بیرون روند بلکہ خود را در گور تصور کن و بدان کہ ترا با کس کارے نہ کسے را
 باتو قال النبی صلی اللہ علیہ وسلم کن فی الدنیا کأنک غریب و
 کعابری سبیل و عد نفسک من القبور۔ و اگر کسے ملامت کند تنگدل
 نباید شد۔ و طالب حق را باید کہ کار پیش خلق چنان کند کہ ملامت کنند و نفرت پذیرند
 و تحسین خلق را طلب نہ کند اگر کسے صد سخن گوید یک جواب ہم نباید داد و تند نباید شد
 کہ از تحمل کردن گناہ آمرزیدہ میشوند اگر یک جواب ہم گفتہ شود گویا کہ ہمہ جواب ہا گفتہ شد
 و اگر کسے غضب مے کند در خود تفحص کند اگر خود را در ترک دنیا و جاہ و عزت یابد ترس
 نکند و داند کہ هیچ چیز ضرر نخواہد رسانید و خشم بیچکس اثر نہ خواہد کرد۔ و اگر در خود سبیل
 دنیا یابد و اند کہ از ہمہ چیز ضرر تواند رسید۔ بلکہ این سبیل دنیا عین ضرر است و دل بدینا
 وادون و محبت باہل دنیا کردن ازین پیچ ضررے زیادہ تر نیست و چون خلق رو کنند
 شا و باید شد کہ مرد و خلق مقبول حق باشد و بداند کہ اگر مردمان بنظر حقارت بینند
 این حقارت جز روزے چند بیش نیست برائے عزت این جان کار آجہان را
 کہ ہمیشہ با و کار است بر باد نباید داد و ذلت نفس خسیس موجب تازگی روح
 لطیف است کہ او مثل یوسف است بحسن و جمال بلکہ ہزار چندان بہتر پس او را برائے
 خصم نفس خوار نباید کرد اگر کسے گفتگو کند کوشش سخن پروری نباید کرد بلکہ خصم را
 باید گفت کہ سخن تو راست است کہ نفس کا فر ازین مردہ میشود اگر اہل اللہ کسرا محقر دارند
 نقص را بجانب خود نسبت کنند و عیب در خود دانند سخن اوشان برستی مہند و حلی را بخود ضم کند
 تازیان نہ بیند و ترقی در خود یابد و تحسین داند کہ ہدایت و ضلالت از جانب خداست
 و سوائے حق تعالیٰ از خواست پیچ کس این ہر دو امر نئے شوند و باید دانست کہ چون
 کسے بپر وہمہ کس چہ مادر و پدر و چہ زن و فرزند شتابانی مے کنند کہ از خانہ بدر کردہ در گور
 دفن باید کرد و تاخیر نشاید کرد۔ پس ہیہات کہ باو شان مشغول مانند و از یاد حق تعالیٰ
 غافل شوند آخر از ہیجان گذشتن سنت و این را گذاشتن است فدع الیوم اختیارا

ما تدرع الغد اضطراباً واز زن وفاداری طلب کند که از زن هرگز وفاداری نیاید
و زن طالب حق را از یاد باز دارد۔

نقل است که بزرگے زن خواست تا سه شبانه و روز باو مشغول مانده درود او که ہزار مرتبہ
ورد میشود فوت شد۔ حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم را بخواب دید کہ از زبان دربار
میفرمایند کہ سه روز است کہ از تو درود نمی رسد چون از خواب بیدار شد زن را طلاق داد
و بکار خود مشغول شد۔

و ہر چه مشکل افتد در روز رو حایت حضرت رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم باید خواست و از
غیر حبیب خدا بہ کسے دیگر رجوع نباید کرد۔ تا کار ہر چند مشکل باشد حل شود اگر بجهت ایند
کسے از حق تعالی دعا طلبد دعائے بد در حق او نہ کند بلکہ جمعیت خود از حق تعالی خواهد
خواہ حق تعالی آن مودی را بہ بلا مبتلا گرداند یا توفیق نیک بخشد و با کوردلان کہ از طریق
اہل اللہ منکرند صحبت نباید داشت و از مخالفت ایشان احتراز باید کرد و ہیکل پس را از
مسلمانان از خود فرود تر نباید دانست کہ شاید حق تعالی آخر الامر توفیق رفیق گرداند۔
و بلکہ کافر نیز از خود زبون نباید دانست کہ احتمال است از دنیا مسلمان شدہ انتقال
کند۔ و بہ بیان کمالات بزرگان پیشین پیش عوام مشغول نباید شد و در خود حالتے
پیدا باید کرد کہ از مطالعہ احوال بزرگان منفعت ہمین است کہ جہد باید کرد تا آن حالت
حق تعالی عنایت فرماید کہ افسانہ برائے مفاخرت خود باید کرد کہ از افسانہ گوئے آن
حالت نمے آید خواندن کتب و مطالعہ آن ہمہ دنیا است در آخرت از اشتغال آن
بجز خسارت پدید نیاید ہر چه بہت یاد مولے تعالی است باقی ہمہ چیج است و در راہ
حق تعالی نمیشود تا کہ یکدل نشود گاہ گاہ کتب درویشان را مطالعہ باید کرد کہ طالب را
توت عزم زیادہ گرداند۔ لیکن با مطالعہ دل و جس دم در آن وقت ہم باید بود لیکن بہ جمع
کردن کتب اشتغال نباید کرد کہ آن در یاد حق تعالی خلل آرد و طبع افسردہ کند۔ اگر نماز
تقصا شدہ باشد تا نماز را ادا نہ کند بہ هیچ کارے مشغول نہ شود کہ بغیر ادا کردن نماز
مشغول شدن بہ کار دیگر شوم است و طعام کہ باوی باشد در وضو خلل کند از آن احتراز

باید کرد تا در نماز خلل نیفتد۔ آنچه بر سالک از عالم ملکوت ظاہر شود با کس نہ گوید بلکہ چنان زندانہ وضع باشد کہ خود را بہ لباس صالحان نہ دارد بہ طریق اہل دنیا نمودار کند۔ اگر کسی از غیر اہل جنس خود را دوست نماید مفتون و سے نہ گردد کہ اہل دنیا مکار سے باشند و اگر کسی خود را دوست نماید از سے راز خود ظاہر نہ کند تا کہ او را صادق نہ بیند و کفش بردار اہل اللہ و فرمان بردار ایشان نیابد و اصل کار اینست کہ اختیار خود از میان بردارد و خود را بابل اللہ سپرد کند تا مقصود حاصل شود و الا ہرگز حاصل نہ شود و خود را از ان یکس بگرداند۔ و نیت استفاضہ از دو جانہ کند و الا از پیچ جانفیض نہ رسد۔ وَالسَّلَامُ عَلٰی مَنْ اَتَّبَعَ الْاَهْلَیْہِمْ

بعضی از حالات و وظائف حضرت ایشان کہ حضرت مولانا و بافضل اولنا شاہ ولی اللہ محدث دہلوی رحمۃ اللہ علیہ انفاس العارفين نوشتہ اند

بہ تحریر آئند

و طیفہ حضرت ایشان از توافل تہجد بود بے تقید عدد رکعات بل بلا حظہ نشاط و رغبت ہر مقدار کہ باشد و اشراق و ضحیٰ و دو رکعت بعد مغرب برائے ثواب والدین و برادر گلان خود و تہنات و ایام مشغول مے بودند مگر بغیر و بہ غایت خوش صوت و بارعایت قواعد تجوید مے خواندند و غالباً در حلقہ یاران بیرون از تلاوت ہر روز دو سہ رکوع بند بر و بیان معانی آن مے خواندند و یکہزار بار نفی و اثبات بعض بہ جہ قبل فجر و بعض بخفیہ و دو ہزار بار اسم ذات ہمیشہ لازم بود خارج اوقات غیبت با وجود کبر سن و ضعف و ہر گاہ متوجہ مے شدند بہ غیبت ممتدہ مے کشید بعد وفات سیدنا و محرو مناشیخ ابوالرضا محمد باستدعا بعض یاران ہمان اسلوب و عظم مے فرمودند اکثر از مشکوٰۃ و تنبیہ الغافلین و غنیۃ الطالبین و در آخر تفسیر شروع کردہ بودند چون چون از بیان زہر ادین فارغ شدند ضعف غالب آمد و آن رشتہ موقوف ماند این فقیر بارہا از زبان ایشان استماع کردہ کہ ماہر حیہ یتیم بدولت درود و توجہ محرو یا فہتم دیگر ہر روز سورہ مثل یا زودہ بار و یا مغنی یکہزار و یکصد بار برائے غنائے ظاہری مے خواندند و پیوستہ جمیع احوال بے اسباب ظاہر حق سبحانہ قلوب عباد را بخدرت ایشان مصروف مے ساخت در آخر عمر ایشان چون رمضان رسید صیام و قیام بدستور قدیم بتقدیم رسانیدند ہر چند بحسب شریعت

رخصت افطار متحقق بود که پرفانی شده بودند و طاقت صوم نداشتند این فقیر و سایر اهل بیت چون سوال می کردند که سبب چندین مقاسات تعب با وجود رخصت شرع چیست می فرمودند زیاد ازین نیست که بسبب ضعف بی هوشی می شوم و بی هوشی خود گرفته ام و بدان مانده می شوم یعنی غیبت چون شوال آمد یکبار اشتها ساقط شد و ضعف غالب آمد و همیشه پیداشد چند آنکه امید حیات منقطع شد و مرده وار افتادند این فقیر حاضر بود درین افتادن کلمه استغفر الله الذی لا اله الا هو الحی القیوم از زبان ایشان برآمد بعد از آن روی بصحت آوردند و فی الجمله تخفیف دست داد -

با آنکه او اهل صفر با مرض غالب آمد و قبل صبح صادق چون آثار موت ظاهر شد غالب همت ایشان آن بود که نماز فجر فوت نه شود و چند بار در آن ضعف پرسیدند که صبح طلوع کرده است یا نه حاضران گفتند نه چون موت نزدیک رسید بان گویندگان بقف جواب دادند که اگر وقت نماز شما نیست وقت نماز ما خود رسیده است آنگاه گفتند مرا متوجه بقبله کنید آنگاه با اشارت نماز گذارند -

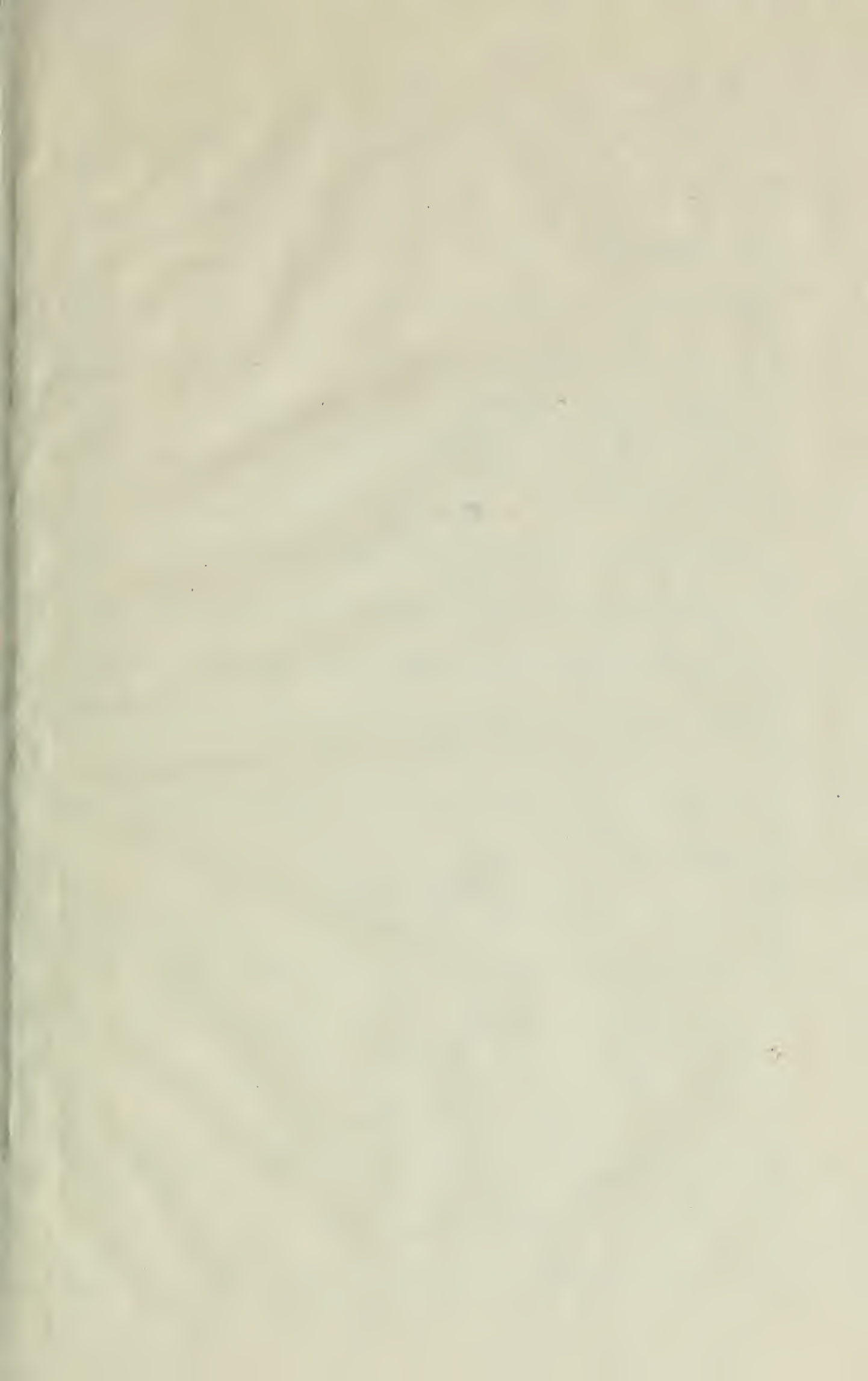
حال آنکه در وقت شک بود و بعد از آن بذکر اسم ذات زیر لب مشغول شده و دلعت حیات پسند و این واقعه روز چهارشنبه و دوازدهم صفر ۱۳۱۰ هـ که یکصد و سی و یکسال هجری در او اواخر عمر فرخ سیر واقع شد و فرخ سیر بعد از حضرت ایشان قریب پنجاه روز اسیر شد و هر جمرج عظیم دست داد و عمر شریف ایشان هفتاد و هفت ساله بود قصبه فتح چتور و عمارت مسجد جامع شاه جهان آباد یاد داشتند

تاریخ وفات

<p>بمبادی چهارشنبه از صفر ثانی عشر کرد از دنیای دون در حنت المادی سفر</p>	<p>در هزار و یکصد و سی و یک از هجر رسول هادی راه طریقت شیخ دین عبدالرحیم</p>
---	--

خاتمة الطبع

الحمد لله علی احسانه که درین ایام میمنت الیتام کتاب کرامت انساب مستی به انفاس رحیمیه المعروف بکتوبات شاه عبدالرحیم رحمه الله علیه والد ماجد حضرت مولانا شاه ولی الله محدث دهلوی به تمامه از نام شریف محمد الاحمدی غفر له تصد باه جمادی الثانی ۱۳۳۳ هـ در مطبع مجتبیائی واقع در طبع گردید

3 1761 07966763 0

PK
6549
S53
Z53
1915